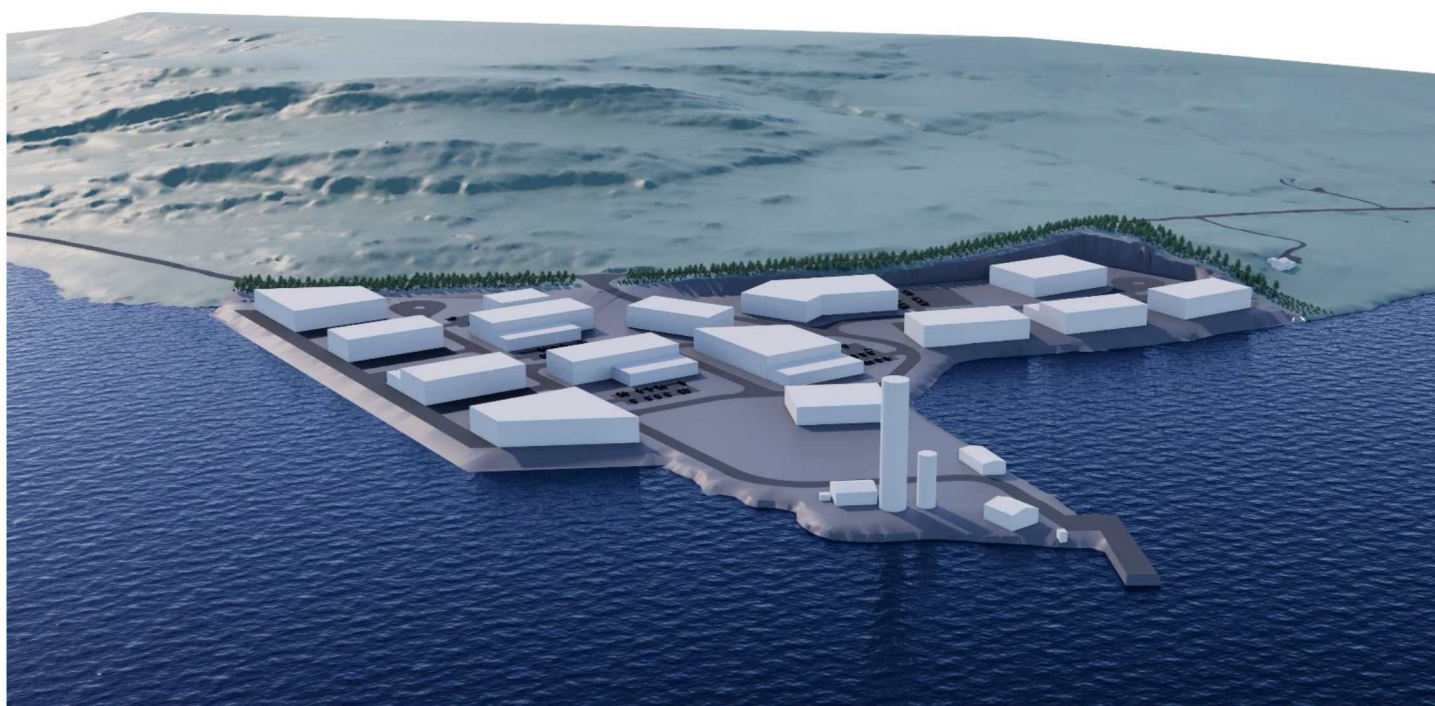

Tjeldsund kommune

► Detaljregulering Skjærmarka Næringsområde

Konsekvensutredning Landskap

Oppdragsnr.: 5191458 Dokumentnr.: LARK-01 Versjon: J01 Dato: 2022-04-05

Oppdragsgiver: Tjeldsund kommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Ivar Hartviksen
Rådgiver: Norconsult AS
Oppdragsleder: Anne Cath. Schistad (2019-2021)
og Lars André Uttakleiv / Herbjørg Arntsen (2021-2022)
Fagansvarlig: Marit Berntzen
Andre nøkkelpersoner: Marte Bjørnstad Andressen, Svitlana Khynevych

J01	2022-04-05	Til bruk	MaLHe	MaAndr	HerArn
A01	2022-04-01	Utkast til intern fagkontroll	MaLHe		
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Planområdet ligger nord i Tjeldsund kommune, der Astafjorden møter Vågsfjorden, ca. 20 km nordøst for kommunesenteret på Evenskjer (*figur 1-1*). Det er ca. 1,5 km til Tovika, 2,5 km til Sandstrand og 15 km til Grov. Avstanden til Harstad/Narvik lufthavn og Evenes flystasjon er ca. 35 km, og til Harstad er det 45 km. Planområdet ligger mellom fylkesveg 825 og havet, og det eksisterer en adkomst til planområdet i dag.

I en større landskapsskala befinner planområdet seg på et skjær/nes i landskapet og er visuelt svært eksponert/synlig. Terrenget skråner ned mot havet, og det renner flere elver ut i havet i utredningsområdet, men ikke i selve planområdet. Landskapet preges av skogkledte åser med jordbruksarealer på begge sider av fylkesvegen som bukter seg langs havet. Deler av landskapet inneholder spor av kulturhistorie. Områdene langs havet/fjæra i utredningsområdet er delvis tilgjengelige for folk, stedvis preget av gjengroing/naturlig vegetasjon, samt bratt stigning enkelte steder.

Landskapet som påvirkes av tiltaket deles inn i to ulike delområder: A. Sandstrand/Tovikstranda og B. Tovik/Renså.

Delområde A består av et åpent og relativt flatt landskap ned mot havet (Astafjorden). Stedvis noe vegetasjon/skog, men hovedsakelig bærer området preg av å være jordbruksarealer, med dyrka mark/åkrer. Tovikskjæret med Skjærmarka næringsområde skiller seg kraftig ut i landskapet. Mot sør ligger Tovikåsen som en grønn vegg. Delområde B innehar mange av de samme kvalitetene som delområde A: Skrånende terreng ned mot fjorden, jordbruksarealer, spredt bebyggelse ved fylkesvegen, skog mot sør/bakover mot åsen. Her ligger også tettstedet Tovik med bensinstasjon, kirke og molo/småbåthavn langs fylkesvegen.

Begge delområdene er vurdert til «noe verdi», men nærmere «middels verdi» enn «ubetydelig verdi».

Tiltaket planlegges på et skjær/nes i landskapet, og gitt tiltakets art og omfang/volum kommer det nødvendigvis til å bli godt synlig for omgivelsene. Utbyggingen av tiltakene i sin helhet - med masseuttak/byggegrøp, utfylling i sjø, bebyggelse og tilhørende internveger og arealer vurderes totalt sett til å gi noe negativ konsekvens for landskapet (-). Bakgrunnen for en relativt lav negativ konsekvens til tross for at planområdet ligger svært eksponert visuelt sett ligger i at det allerede er aktivitet på området og at eksisterende bygg innenfor planområdet vil dominere kraftig størrelsesmessig også i fremtiden. Landskapet er ikke registrert med regional/nasjonal verdi, og på lengre avstand får heller ikke tiltakene stor påvirkning på det store landskapsbildet.

Landskapsinngrepene blir relativt store, både under anleggsfasen og ved ferdigstillelse av tiltaket. Når vegetasjonen har fått reetablert seg vil det muligens bidra til å dempe inntrykket noe. I tillegg reguleres det for en vegetasjonsskjerm/buffersone mot nærmeste hyttenabo og fylkesvegen, som vil bidra til å dempe/roe ned helhetsinntrykket av næringsområdet sett fra land. I anleggsfasen kan det bli synlige hauger med masser og muligens tidvis anleggstrafikk på fylkesvegen. Dette vil kunne medføre visuell påvirkning samt støy og støv på offentlig veg og for ferdsel i området.

Det er delområde A. Sandstrand/Tovik som blir mest påvirket, og får størst konsekvenser («noe»), i hovedsak fordi det er her de helt nye tiltakene hjemles. Delområde B er vurdert å få «ubetydelig»/ «noe» negative konsekvenser.

Konsekvens av utbygging av planområdet som angitt i tiltaksbeskrivelsen vurderes samlet sett til «noe negativ» (-) for fagtema landskap.

Den endelige påvirkningsgraden og konsekvensgraden vurderes ikke å kunne endres av betydning gjennom det videre planarbeidet. anbefalte skadereduserende tiltak som omtalt i kapittel 7 kan likevel bidra til å dempe visuell påvirkning på landskapet noe, men man kommer ikke bort fra at tiltakene vil bli synlige og dermed påvirke fagtemaet.

Innhold

1	Beskrivelse av tiltaket	5
1.1	Bakgrunn og formål	5
1.2	Planområdet	5
1.3	Tiltaket	8
1.4	Krav til utredning	9
2	Metode og datagrunnlag	10
2.1	Metode for utredning ikke-prissatte temaer	10
2.2	Referansealternativ	10
2.3	Utredningsområde	10
2.4	Metode for utredning av fagtema landskap	11
2.4.1	Datainnsamling	11
2.4.2	Registreringskategorier	11
2.4.3	Definisjoner	11
2.4.4	Vurdering av verdi	13
2.4.5	Vurdering av påvirkning	16
2.4.6	Vurdering av konsekvens	18
3	Vurdering av verdi	20
3.1	Karakteristiske trekk ved området	20
3.2	Inndeling i delområder	22
3.3	Fastsettelse av landskapskarakter for delområdene:	23
3.4	Verdivurdering av delområder	30
3.5	Oppsummering verdi	34
4	Vurdering av påvirkning og konsekvens	36
4.1	Vurdering av påvirkning	36
4.2	Vurdering av konsekvenser for landskap	42
4.3	Oppsummering – påvirkning og konsekvens	43
5	Fjernvirkninger	44
6	Anleggsfasen	46
7	Skadereduserende tiltak	47
8	Samlet vurdering	48
9	Andre hensyn som er relevante for beslutningstaker	49
9.1	Klimaendringer som kan påvirke fagtema landskap:	49
9.2	Virkninger i lys av nasjonale miljømål	51
9.3	Miljøverdier av nasjonal og vesentlig regional interesse	51
9.4	Samlede virkninger:	51
9.5	Usikkerhet	52
10	Kilder	53

1 Beskrivelse av tiltaket

1.1 Bakgrunn og formål

Bakgrunn

Tidligere Skånland kommune (nå del av Tjeldsund kommune) vedtok i januar 2019, i Planutvalget sak 14/19, å igangsette reguleringsplanarbeid for næringsområdet Skjærmarka ved Tovikskjæret.

Kommunen ønsker å tilrettelegge for utvikling og vekst i tilknytning til området. Framtidige virksomheter som kan være aktuelle er bedrifter for produksjon av utstyr for bruk i havbruksnæringen og videreføring av restavfall fra havbruksnæringen. Området er godt egnet for logistikkbedrifter som har behov for landarealer i kombinasjon med dypvannskai. Eksisterende kai, som er ISPS-godkjent anlegg, er vesentlig for aktiviteten i området nå og i framtiden.

I perioden 2019-2021 ble det gjennomført grunnundersøkelser og innledende arbeid, for avklaringer og grunnlag til fastsetting av planområde og planprogram. Planarbeidet ble formelt startet ved planvarsel 29.04.2019, og fastsetting av planprogrammet ble gjort i Kommunestyret i april 2021.

Norconsult AS bistår Tjeldsund kommune med utarbeidelse av reguleringsplan for utvidelse av Skjærmarka næringsområde. I den forbindelse er det gjennomført en konsekvensutredning for landskap.

Formål

Hensikten med planarbeidet er å videreføre eksisterende virksomheter i området, samt utvide og tilrettelegge arealer til et sjønært næringsområde. Reguleringen skal hjemle eksisterende industri/næringsområde med anlegg og ISPS-godkjent kai, i tillegg til etablering av nye arealer for virksomheter på land og i sjøen.

Reguleringsplanen er en detaljregulering, jf. plan- og bygningsloven (PBL) § 12-3. Reguleringen gir rammer for tomteutnyttelse til bebyggelse og anlegg, kai, byggehøyder, utforming, vei og adkomstforhold. Ny plan avsettes med næringsformål, da dette formålet best dekker eksisterende og nye framtidige virksomheter.

1.2 Planområdet

Planområdet ligger nord i Tjeldsund kommune, der Astafjorden møter Vågsfjorden, ca. 20 km nordøst for kommunesenteret på Evenskjer (*figur 1-1*). Det er ca. 1,5 km til Tovika, 2,5 km til Sandstrand og 15 km til Grov. Avstanden til Harstad/Narvik lufthavn og Evenes flystasjon er ca. 35 km, og til Harstad er det 45 km.

Justert plangrense

Plangrensen har vært justert flere ganger i løpet av planprosessen.

Innledende faser

Planvarsel ble sendt ut i april 2019, og planprogram lagt ut til offentlig ettersyn i november 2021. I fastsatt planprogram fra april 2021, er plangrensen i sjø utvidet til kote på ca. -10 meter etter høring. Aktører i området hadde bedt om planområde til minst kote -20 meter. Med denne bakgrunnen ble det sendt utvidet planvarsel i desember 2021, hvor plangrense ble utvidet i sjø til -20 meter (*figur 1-2*).

I tillegg ble en større del av fv. 825 på nytt tatt inn i planområdet. Veistrekningen lå inne i planvarselet i 2019.

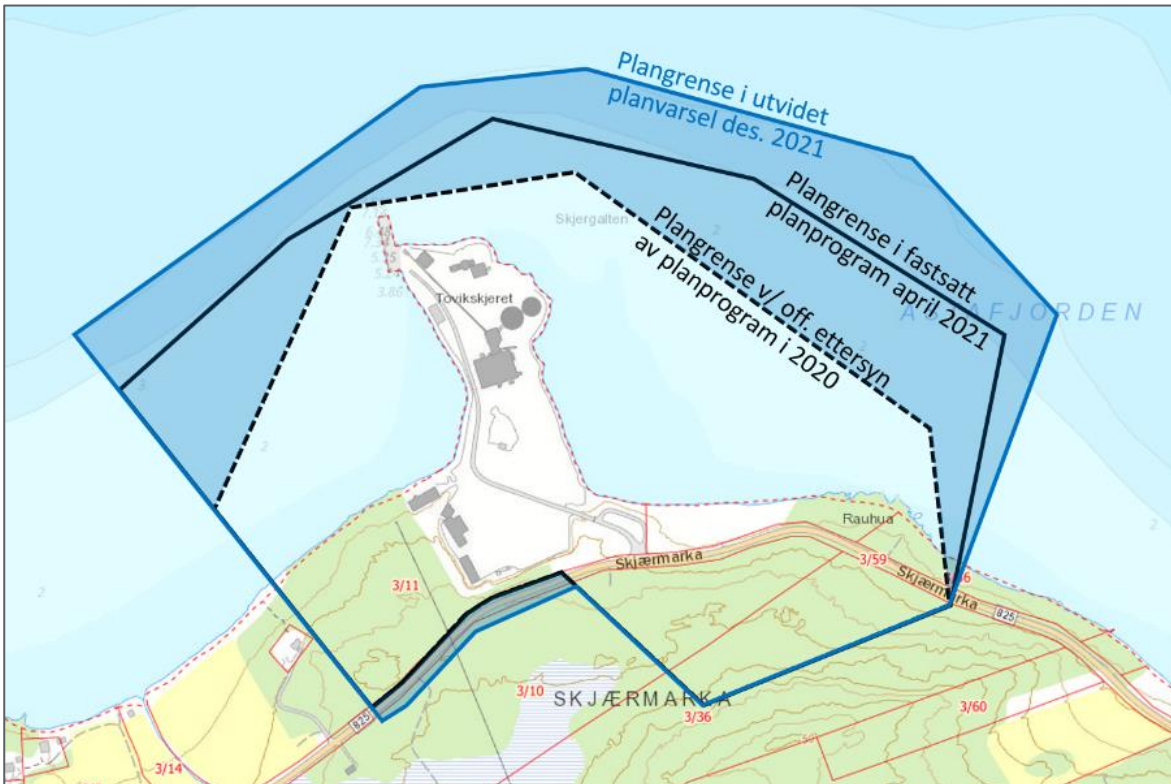
Planforslaget

Planområdet er redusert fra ca. 540 dekar ved utvidet planvarsel i til ca. 400 dekar i planforslaget (*figur 1-3*).

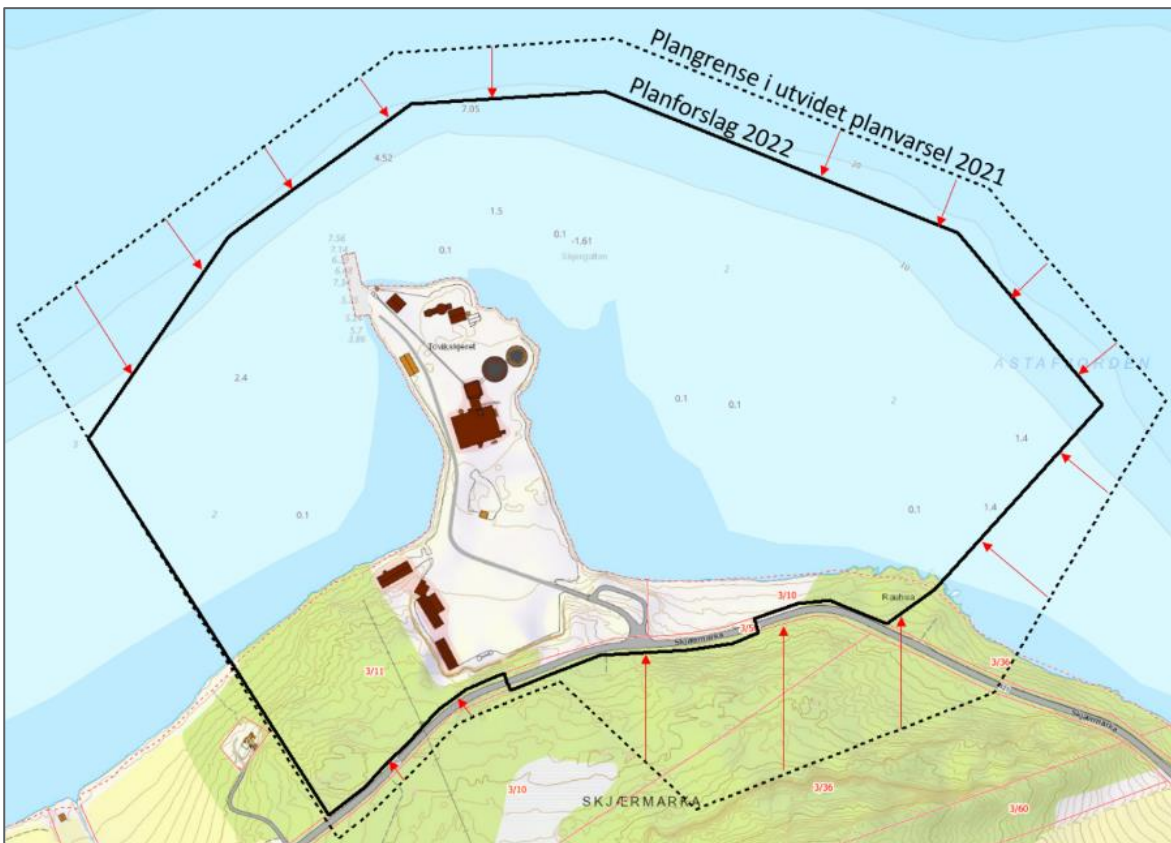
Arealene på sørsiden av fv. 825 er tatt ut av planområdet. I tillegg er plangrensen i sjø trukket nærmere land, slik at hele planområdet ligger innenfor dybde -20 moh.

Figur 1-1. Planområdet ligger nord i Tjeldsund kommune, der Astafjorden møter Vågsfjorden (Kommunekart).

Figur 1-2. Skjærmarka næringsområde. Plangrense ved offentlig ettersyn av planprogrammet, plangrense i fastsatt planprogram og plangrense ved utvidet planvarsel (Kystverket - Kystinfo).

Figur 1-3. Skjærmarka næringsområde. Planområdet er redusert i løpet av planprosessen (Kystverket - Kystinfo).

1.3 Tiltaket

Tiltaket er i henhold til overordnet plan: Kommunedelplan for Tovik, vedtatt 07.02.2008.

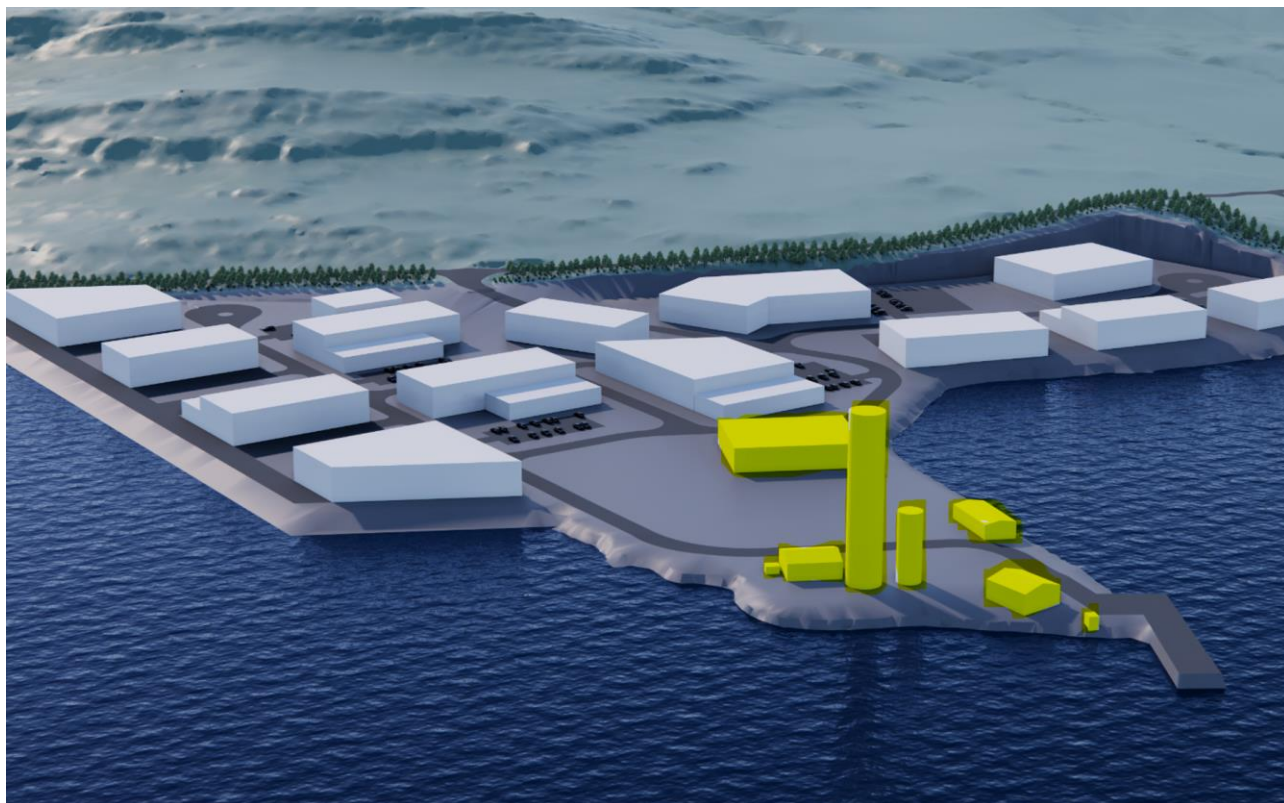
Det skal legges til rette for videreføring av eksisterende næringsareal, samt etablering av ny byggegrunn gjennom uttak av masser og utfylling i sjø på østsiden av eks. skjær/nes. Innenfor planområdet er det avsatt et areal til masseuttak på ca. 20 dekar, og areal for utfylling i sjøen på inntil 38 dekar. Det er søkt oppnådd massebalanse.

Det er ønskelig med en fleksibel plan som ivaretar eksisterende virksomheter i planområdet og som gjør området attraktivt for nye næringsetableringer og virksomheter. Det er foreløpig ikke endelig avklart hvilke nye virksomheter som skal etableres i planområdet. Ny byggegrunn skal legges til rette og opparbeides for framtidig næringsbebyggelse, interne veier og infrastruktur. Det er satt av 115 dekar til næringsformål innenfor planområdet, hvorav ca. 60 dekar er ny byggegrunn.

Planen gir rammer for tomteutnyttelse til bebyggelse og tilhørende parkering: herunder byggehøyder, utforming, og vei- og adkomstforhold. Innenfor arealet avsatt til næringsformål tillates næring som industri-, håndverks- og lagervirksomhet. Ny byggegrop legges til minimum terrengnivå kote +3,2 moh., og det samme gjelder utfylling i sjø. Samlet utnyttelsesgrad for næringsbebyggelse (NÆ) er BYA = 80 %: inkludert framtidig bebyggelse, utomhus arbeids- og lagringsplasser, samt parkering. Nye bygg kan føres opp med inntil 11 meters høyde. Mot hyttetomt i øst og langs fv. 825 er det planlagt vegetasjonsskjerm.

Planområdet er avsatt til følgende formål:

- Næringsbebyggelse
- Kai
- Kjørevei
- Annen veigrunn – tekniske anlegg
- Bussholdeplass
- Vegetasjonsskjerm
- LNFR-areal
- Farled
- Kombinert formål i sjø

Figur 1-4. Visualisering. Eksisterende (gul) og mulig framtidig bebyggelse (hvit) i planområdet. Eks. bygg mot sørvest er ikke vist her, da de skal rives.

1.4 Krav til utredning

Planprogram, fastsatt 28.04.2021

6.2 Landskap, arkitektur og estetisk utforming

Definisjon av tema

Temaet omfatter landskapsbildet, det vil si de romlige og visuelle kvalitetene i tiltaket, omgivelsene og hvordan disse endres som følge av planlagte tiltak.

Begrunnelse for utredning og utforming

Tiltaket vil medføre endringer i landskapsbildet gjennom utfylling i sjø, masseuttak/arrondering av landskap samt oppføring av ny bebyggelse og dennes utforming og materialbruk samt belysning. Næringsområdet ligger eksponert ut mot Vågsfjorden på fremstikkende skjær og nes.

Utredningens omfang

Landskapsbildets karakter i dag skal beskrives og verdien vurderes. Planlagt tiltak skal så beskrives og sammenlignes med dagens situasjon, med perspektiver og illustrasjoner. Ut fra dette skal planområdets visuelle egnethet for tiltaket (plassering og byggehøyder av anlegg/kraner og siloer, bygg, adkomst- og internveier og event. tilpasninger i terrenget) vurderes – herunder både nær- og fjernpåvirkning, sommer og vinter. Det skal i tillegg redegjøres for event. avbøtende tiltak og landskapstilpasninger hvis dette er aktuelt.

Utredningen skal legge til grunn data- og kunnskapsgrunnlag fra bl.a. Naturbase.no, Artsdatabasen/NiN-kart.

Utvidet planvarsel 13.12.2021: Planprogram og utredninger

Planprogram fastsatt 28.04.2021 planlegges videreført. Presisering av nivået på enkelte av utredningene som skal gjennomføres som grunnlag for planforslaget:

Konsekvensutredninger som gjennomføres iht. Miljødirektoratets veileder M-1941 (egne rapporter):

- Landskap
- Naturmangfold – land
- Naturmangfold – sjø

2 Metode og datagrunnlag

2.1 Metode for utredning ikke-prissatte temaer

Konsekvensutredningen av ikke-prissatte temaer gjennomføres i henhold til metoden i Miljødirektoratets Veileder M-1941 for de fagtema som er inkludert i denne. Øvrige ikke-prissatte temaer utredes i henhold til Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser (Håndbok V712, 2018).

Konsekvensutredningen for fagtema landskap gjennomføres i henhold til metoden i Veileder M-1941:

<https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

Vurdere miljøkonsekvensene av planen eller tiltaket

Naturmangfold - Forurensning - Kulturmiljø - Friluftsliv - Landskap -
Vannmiljø - Økosystemtjenester - Klimagassutslipp

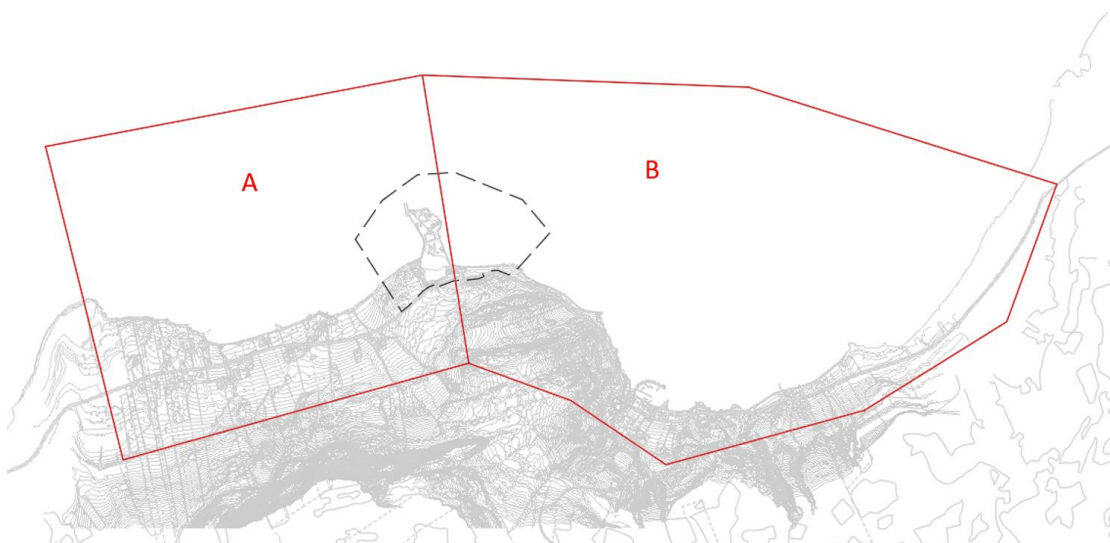
2.2 Referansealternativ

Påvirkning og konsekvenser av tiltaket vurderes i forhold til et referansealternativ. I denne utredningen omfatter referansealternativet nåværende situasjon innenfor planområdet og forventet utvikling i området uten etablering av tiltaket (0-alternativet). Gjeldende arealplaner i og ved planområdet inngår i referansealternativet, dvs. at eksisterende arealbruk og eventuelle vedtatte fremtidige utbygginger legges til grunn.

2.3 Utredningsområde

Konsekvensutredningen omfatter alle områder som blir direkte berørt av den planlagte utbyggingen (**tiltaksområdet**), samt en sone rundt, hvor man kan forvente at utbyggingen vil påvirke landskapet i anleggs- og driftsfasen (**influensområdet**). Tiltaksområdet og influensområdet utgjør til sammen **utredningsområdet**. Ytterligere fjernvirkninger er beskrevet i eget kapittel.

Planområdet tilsvarer reguleringsplanenes formelle grense, og sikrer tilstrekkelig areal til gjennomføring av tiltaket. Planområdet omfatter tiltaksområdet og deler av influensområdet. Delområdene (A+B) omfatter både planområdet og ytterligere influensområder/berørte arealer, dvs. at delområdene = utredningsområdet. (se kap. 3.2 for nærmere beskrivelse).

Figur 2-1. Utredningsområde for fagtema landskap (røde linjer). Plangrense vist med sort stiplet strek.

2.4 Metode for utredning av fagtema landskap

2.4.1 Datainnsamling

Eksisterende kunnskap om utredningsområdet er innhentet fra aktuelle databaser, arealplaner og utredninger. Detaljert kunnskap er innhentet gjennom feltbefaring 08.06.2021. Dette vurderes tilstrekkelig for å gjøre de nødvendige vurderingene.

Registreringer benyttet som grunnlag for denne konsekvensutredningen er hentet fra digitale kart- og bildedatabaser (f.eks. Naturbase, se kap. 9. Kilder for uttømmende liste), beskrivelse av landskapsregionene i Nasjonalt referansesystem for landskap og landskapskartlegging av landskapstyper i Nordland. Kunnskapen herfra er supplert gjennom egen befarings av området.

Alle bilder og illustrasjoner er tatt/utarbeidet av Norconsult hvis ikke annet er nevnt i bildeteksten.

2.4.2 Registreringskategorier

I Veileder M-1941 utredes landskap som et helhetlig tema der disse elementene inngår:

Naturgeografiske forhold:

- Landskapsvariasjon
- Naturvariasjon innenfor landskapsområdene
- Intakte naturstrukturer i landskapet

Kulturhistorien i landskapet:

- Landskap preget av virksomheter eller faser med betydning for historien
- Landskap preget av bebyggelsesstruktur, bystruktur eller infrastruktur
- Landskap med tilknytning til eller betydning for etniske grupper eller med tilknytning til sosiale grupper
- Landskap knyttet til historisk hendelse, tro eller tradisjon

Andre romlige og visuelle kvaliteter ved landskapet

- Landskap med allmenn verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet
- Landskap med visuelle kvaliteter

Inndeling i delområder

På grunnlag av innsamlet kunnskap er planområdet delt inn i enhetlige delområder, basert på registreringskategoriene i **Error! Reference source not found.**, landskapsregioner i Norge og landskapskartlegging av landskapstyper i Nordland. Med enhetlig menes områder som har en tilnærmet lik funksjon, karakter og/eller verdi.

2.4.3 Definisjoner

Landskap:

Et område formet under påvirkning fra, og samspillet mellom naturlige og/eller menneskelige faktorer (*Den europeiske landskapskonvensjonen, 2004*). Ifølge denne definisjonen omfatter landskap alle typer landskap; by- og bygdelandskap, kyst- og fjellandskap, fra hverdagslandskapet til det storslåtte nasjonallandskapet.

Landskapskomponenter:

Hovedstrukturer som store landskapsformer, store vannformer, store vegetasjonsmessige sammenhenger og større bystrukturer. (*SVV, H V712, 2018*)

Landskapselementer:

Er naturlige eller menneskeskapt objekter eller enheter. (*SVV, H V712, 2018*)

Landskapskarakter:

Uttrykk for samspillet mellom et områdes naturgrunnlag, arealbruk, historiske og kulturelle innhold, og romlige og visuelle forhold som særpreger området og skiller det fra landskapet rundt. (M-1941, 2022)

Økosystemtjenester:

Goder og tjenester vi får fra naturen. De bidrar til menneskers velferd, direkte og indirekte. Begrepet omfatter både fysiske goder og ikke-fysiske tjenester vi får fra naturen. Kalles også naturens goder, naturgoder og naturens bidrag til mennesker. (M-1941, 2022)

Naturgeografiske forhold: (M-1941, 2022)

Betydning for regional eller nasjonal landskapsvariasjon

Det enkelte landskap vurderes ut fra en nasjonal referanseramme. Kriteriet innebærer å vurdere hvor vanlig landskapstypen er i nasjonal og regional sammenheng. En distinkt type naturlandskap er et naturlandskap som er viktig for å opprettholde mangfoldet av intakte naturlandskap. Sjeldne naturlandskap i intakt tilstand vektes høyere enn vanligere landskapstyper. Kategoriene lokalt-regionalt-nasjonalt angir referanserammen.

Naturvariasjon innenfor landskapsområdene

Her vurderes sammensetningen av naturlandskapselementer innenfor det enkelte delområde, som komposisjon og romlig struktur. Kriterier som tillegges vekt er mangfold og variasjon, og helhet og sammenheng.

Eksempler er:

- områder med særlig stor variasjon i landskapselementer over korte avstander
- landskap kjennetegnet av særegne eller ekstreme kombinasjoner av ulike landskapselementer, for eksempel landformvariasjon i form av tinder og egger, gjel, skjærgårdspreg, fosser, og stryk.

Intakte naturstrukturer i landskapet

Eksempler er:

- intakte naturstrukturer i ellers fragmenterte naturområder, som blågrønne strukturer i byer
- intakte systemer av vassdrags- eller våtmarksnatur.

Kulturhistorien i landskapet: (M-1941, 2022)

Landskap preget av virksomheter eller faser med betydning for historien

Virksomheter omfatter ulike næringsveier, transport, ferdsel, kommunikasjon og handel, og religiøse forhold. Faser viser til de ulike forhistoriske og historiske fasene fram til i dag. Kriteriet kan også inkludere kulturhistorisk kontinuitet i bosetning og/eller virksomhet over flere faser (tidsdybde). Egenskaper ved landskapet som vektlegges i verddivurderingene er tidsdybde, kontinuitet, helhet, sammenheng, lesbarhet, tilstand og hevd.

Landskap preget av bebyggelsesstruktur, bystruktur eller infrastruktur

Kategorien omfatter forhold som hvor gårdstun eller tettbebyggelse, eiendomsstrukturer og -grenser er plassert. Det gjelder også lokalisering og landskapsmessige årsaker til bydannelse, bymiljøer, kvartaler, store forsvarsanlegg, og sentrale ferdselsårer i landskapet. Disse forholdene bidrar til landskapets særpreg og varierer lokalt og regionalt. Ofte henger strukturene sammen med naturgrunnlaget. Egenskaper ved landskapet som vektlegges er tilstand, hevd, lesbarhet, helhet, sammenheng, og brudd og kontrast.

Landskap med tilknytning til eller som har betydning for etniske grupper og landskap med særlig tilknytning til sosiale grupper

Etniske grupper omfatter den samiske urbefolkningen og de nasjonale minoritetene. Andre etniske grupper kan også være aktuelle, men preger i liten grad landskap i Norge. Landskap kan vise eller preges av etniske gruppers ressursbruk og levevis. I noen tilfeller er det viktig at disse forstås i sammenheng med landskapet. Det gjelder spesielt kulturer knyttet til ekstensiv utmarksbruk, der ulike deler av landskapet har sine funksjoner og sammenhenger i den aktuelle kulturen og bruken av ressurser. Eksempler er samisk reindrift og skogfinsk svedjebruk. Egenskaper ved landskapet som vektlegges er tilhørighet, identitet, mangfold, variasjon, tidsdybde, helhet, sammenheng og lesbarhet.

Eksempler er:

- storgårder og husmannsgrender, og hvordan disse er plassert i landskapet,
- væreierbolig i fiskevær,
- ensidige industristeder med tilhørende fellesfunksjoner, og
- ulike sosiale gruppers boligområder.

I noen tilfeller kan sosiale strukturer leses over større områder og det er disse som er relevante i en landskapsvurdering. Grad av lesbarhet, brudd og kontrast og variasjon har betydning for grad av verdi.

Landskap knyttet til historisk hendelse, tro eller tradisjon

Historiske hendelser kan i noen tilfeller være knyttet til selve landskapets størrelse, utforming og geografiske plassering. Landskap knyttet til historiske hendelser kan være tingsteder (Gulating), slagsteder og krigshistoriske landskap (Hafrsfjord og Narvikfjellet), eller andre steder som man knytter kjente historiske hendelser til. Landskap knyttet til tro og tradisjon representerer et immaterielt aspekt ved landskapet som kan være kjent lokalt, regionalt eller nasjonalt eller knyttet til en etnisk gruppe. Eksempler på tro og tradisjon er forestillingen om Dovre, - som mytisk nasjonalfjell og «Norges tak og grunnvoll». Egenskaper ved landskapet som vektlegges er tilhørighet, identitet, lesbarhet, helhet og sammenheng.

Romlig visuelle kvaliteter: (M-1941, 2022)

Landskap med allmenn verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet

Landskap med verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet som er allment anerkjent som verdifulle.

Landskap med visuelle kvaliteter

Landskap med verdi knyttet til landskapets visuelle karakter. Det er for eksempel landskapets helhet, variasjon, eller om landskapet gir sterke visuelle inntrykk.

2.4.4 Vurdering av verdi

Verditabellen for landskap angir verdier for delområdene ut fra deres egenskaper (landskapskarakter).

Verdi vurderes ved å se på delområdenes kvaliteter i sin helhet med utgangspunkt i landskapskarakteren. Verdikategoriene er basert på samlekategoriene naturgeografiske forhold, kulturhistorien i landskapet og romlig-visuelle forhold. I verdivurderingene er det verdiene i nullalternativet som legges til grunn.

Det skal vurderes hvilke kategorier som er mest relevante for hvert enkelt delområde. Verdivurderingen kan gjøres på bakgrunn av en eller flere kategorier.

Verdier som kan gi grunnlag for innsigelse inngår i kategoriene **stor** eller **svært stor**.

I tillegg til å angi en av verdikategoriene; ubetydelig, noe, middels, stor og svært stor, skal det vurderes plassering innenfor kategorien. Dette er viktig for å sette en riktig konsekvensgrad.

Tabeller: Verdisetting av landskap

Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
Betydning for regional/nasjonal landskapsvariasjon		<ul style="list-style-type: none"> Vanlig forekommende naturlandskap 	<ul style="list-style-type: none"> Godt og representativt eksempel på en distinkt type naturlandskap, lokalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Godt og representativt eksempel på en distinkt type naturlandskap, regionalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Særlig godt og representativt eksempel på en distinkt type naturlandskap, nasjonalt viktig.
Naturvariasjon innenfor landskapsområde (inkludert kulturbetinget naturvariasjon)			<ul style="list-style-type: none"> Landskap med middels variasjon, natursystemer og/eller andre naturlandskapselementer, lokalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap med stor variasjon i, eller karakteristisk sammensetning av, landformer, geologiske elementer, natursystemer og/eller andre naturlandskapselementer, regionalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap med svært stor variasjon i eller karakteristisk sammensetning av landformer, geologiske elementer, natursystemer og/eller andre naturlandskapselementer, nasjonalt viktig.
Intakte naturstrukturer i landskapet			<ul style="list-style-type: none"> Sammenhengende naturstrukturer av lokal betydning 	<ul style="list-style-type: none"> Større sammenhengende naturstrukturer av regional betydning 	<ul style="list-style-type: none"> Større sammenhengende naturstrukturer av nasjonal betydning

Figur 2-2. Tabell «Naturgeografiske forhold»

Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
Landskap preget av virksomheter eller faser med betydning for historien		<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i noen grad viser virksomheter eller faser av kulturhistorisk betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i middels stor grad viser virksomheter eller faser av kulturhistorisk betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i stor grad viser virksomheter eller faser av kulturhistorisk betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i svært stor grad viser virksomheter eller faser av kulturhistorisk betydning.
Landskap preget av bebyggelsesstruktur, bystruktur eller infrastruktur		<ul style="list-style-type: none"> Normalt forekommende by-, bebyggelses- eller infrastruktur. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i middels stor grad er preget av særegne og intakte by-, bebyggelses- eller infrastruktur. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i stor grad er preget av særegne og intakte by-, bebyggelses- eller infrastruktur. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i svært stor grad er preget av særegne og intakte by-, bebyggelses- eller infrastruktur.
Landskap med tilknytning til eller som har betydning for etniske grupper Landskap med tilknytning til sosiale grupper		<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i noen grad har tilknytning til/har betydning for å vise ressursbruk og levevis til etniske grupper. Landskap som i noen grad har tilknytning til sosiale grupper. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i middels stor grad har tilknytning til/har betydning for å vise ressursbruk og levevis til etniske grupper. Landskap som i middels stor grad har tilknytning til sosiale grupper. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i stor grad har tilknytning til/har betydning for å vise ressursbruk og levevis til etniske grupper. Landskap som i stor grad har tilknytning til sosiale grupper. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som i svært stor grad har tilknytning til/har betydning for å vise ressursbruk og levevis til etniske grupper. Landskap som i svært stor grad har tilknytning til sosiale grupper.
Landskap knyttet til historisk hendelse, tro eller tradisjon		<ul style="list-style-type: none"> Landskapet er i noen grad knyttet til historiske hendelser, tro eller tradisjon. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskapet er i middels grad knyttet til historiske hendelser, tro eller tradisjon, lokalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskapet er i stor grad knyttet til historiske hendelser eller tro og tradisjon, regionalt viktig. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskapet er i svært stor grad knyttet til historiske hendelser eller tro og tradisjon, nasjonalt viktig.

Figur 2-3. Tabell «Kulturhistorien i landskapet»

Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi høyeste forvaltningsprioritet
Landskap med allmenn verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet			<ul style="list-style-type: none"> Landskap som er allment anerkjent i lokal sammenheng/knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet lokalt. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som er allment anerkjent i regional sammenheng/knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet regionalt. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap som er allment anerkjent i nasjonal sammenheng/knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet nasjonalt.
Landskap med visuelle kvaliteter		<ul style="list-style-type: none"> Landskap med noen visuelle kvaliteter. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap med gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av lokal betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap med særlig gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av regional betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Landskap med unike visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av nasjonal betydning

Figur 2-4. Tabell «Andre romlige visuelle kvaliteter»

Hvordan rangere verdi?

Landskap med etablert forvaltningsstatus

Landskap med etablert forvaltningsstatus, og som er kartfestet på nasjonalt nivå, skal tillegges verdi som nevnt under. Hvilken verdi et slikt landskap skal få vurderes med utgangspunkt i tabellene over.

Verdensarvområder

Verdensarvområder skal tillegges **svært stor** verdi. Det er utarbeidet egne retningslinjer for konsekvensutredning av tiltak som kan komme i konflikt med naturmangfold og/eller landskap på verdensarvlista. Disse verdensarvområdene berøres under fagtema landskap:

- Bergstaden Røros
- Vegaøyan
- Vestnorsk fjordlandskap – Geirangerfjorden, og Nærøyfjorden
- Industrierven Rjukan-Notodden

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)

Skal tillegges **stor** eller **svært stor** verdi.

Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer

Skal tillegges **svært stor** eller **stor** verdi.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket skal tillegges **stor** eller **svært stor** verdi.

Verdifulle kulturlandskap

Verdifulle kulturlandskap skal tillegges **svært stor**, **stor** eller **middels** verdi.

Hvordan vurdere landskapets økosystemtjenester?

Det er to økosystemtjenester som kan påvirkes negativt av planen eller tiltaket, og som bør vurderes under for landskap.

1. Stedsidentitet

Skal reflektere landskap som gir identitetsfølelse knyttet til steder, regioner eller og/eller lokal stedstilhørighet.

2. Inspirasjon og symbolske perspektiver

Skal reflektere hvordan et område og miljøet der blant annet gir inspirasjon og grunnlag for kunst, produkter og samfunn.

Verdikart

Alle delområder verdisettes og framstilles på et verdikart. Verdikartet skal vise verdiene på delområdene og skal dekke planområdet og relevante delområder i influensområdet. Alle arealene innenfor planområdet skal vurderes, og skal fargelegges i henhold til tabellen under.

	Anbefalt signatur	RGB-farge ³⁹ /strektykkelse
Avgrensning av planområdet	-----	Sort, stiplet linje
Uten betydning		217, 217, 217 (50% transparent)
Noe verdi		255, 254, 55 (50% transparent)
Middels verdi		254, 192, 45 (50% transparent)
Stor verdi		253, 112, 50 (50% transparent)
Svært stor verdi		175, 15, 15 (50% transparent)

Figur 2-5. Fargebruk på verdikart

2.4.5 Vurdering av påvirkning

Planen eller tiltaket påvirker landskapsverdiene ulikt i de ulike delområdene. Det skal vurderes i hvilken grad området blir påvirket av planene eller tiltaket. Påvirkning skal vurderes i forhold til situasjonen i nullalternativet. Påvirkningstabellen hjelper å fastsette riktig påvirkningsgrad.

For å kunne beskrive påvirkningen er det nødvendig å vite hva tiltaket eller planen innebærer for berørte områder. For å kunne gjøre en vurdering av konsekvenser for landskapstemaet som helhet, må en sette seg inn i hva tiltaket representerer for det eller de berørte delområdene.

Veilederen beskriver hvordan man vurderer ulike påvirkningsfaktorer og miljøverdier knyttet til landskap. Vurderinger må suppleres av faglig skjønn. Det skal vurderes hvordan og i hvor stor grad planen eller tiltaket endrer delområdets landskapskarakter. Ved vurdering av påvirkning er det kun virkninger av varig karakter som skal vurderes. Midlertidig påvirkning i anleggsperioden kan ved behov beskrives separat i et eget avsnitt.

Disse forholdene bør vurderes:

- Arealbeslag, terrenginngrep og endringer i landskapets fysiske innhold
- Tiltakets utforming, lokalisering og arkitektonisk utforming der det er relevant
- Påvirkning på romlige og funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet
- Synlighet og visuelle forhold, inkludert avstand til tiltaket/landskapsendringen, tiltakets/landskapsendringens utstrekning og skala, og opplevelsen av nøkkelementer i landskapet

Graden av negativ eller positiv påvirkning vurderes etter kriteriene i tabellen under. Tabellen brukes til å vurdere grad av påvirkning for landskap. I tillegg til å angi påvirkning på skalaen fra Forbedret til Sterkt forringet, skal det vurderes plassering **innenfor** kategorien. Dette er viktig for å sette en riktig konsekvensgrad. Vurderingene begrunnes i en kort og konsis tekst.

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Areal	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringe landskap.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med ingen/ubetydelig påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med noe negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med stor negativ påvirkning på landskapskarakteren.
Skala/dimensjoner	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet og framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala.
Visuell fjernvirkning	N.A.	Tiltaket har ingen/ubetydelige visuelle virkninger.	Tiltaket har visuelle virkninger som i noen grad forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som dominerer og forringer opplevelsen av delområdet.
Utforming og lokalisering	Tiltaket bygger opp under romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller reduserer fragmentering.	Tiltaket bryter ikke/i ubetydelig grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører ingen/ubetydelig fragmentering.	Tiltaket bryter noe med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører noe fragmentering.	Tiltaket bryter med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører fragmentering.	Tiltaket bryter i stor grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører omfattende fragmentering.
Arkitektonisk utforming	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, og/eller har særlig god design.	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har noe dårlig design.	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har dårlig design.	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, og/eller har svært dårlig design.

Figur 2-6. Tabell for vurdering av planen eller tiltakets påvirkning på landskap

Supplerende vurderinger

En vurdering av påvirkning skal belyse positive og negative virkninger, både direkte og indirekte. Det skal også fremgå hvor varige påvirkningene er.

Virkningens varighet

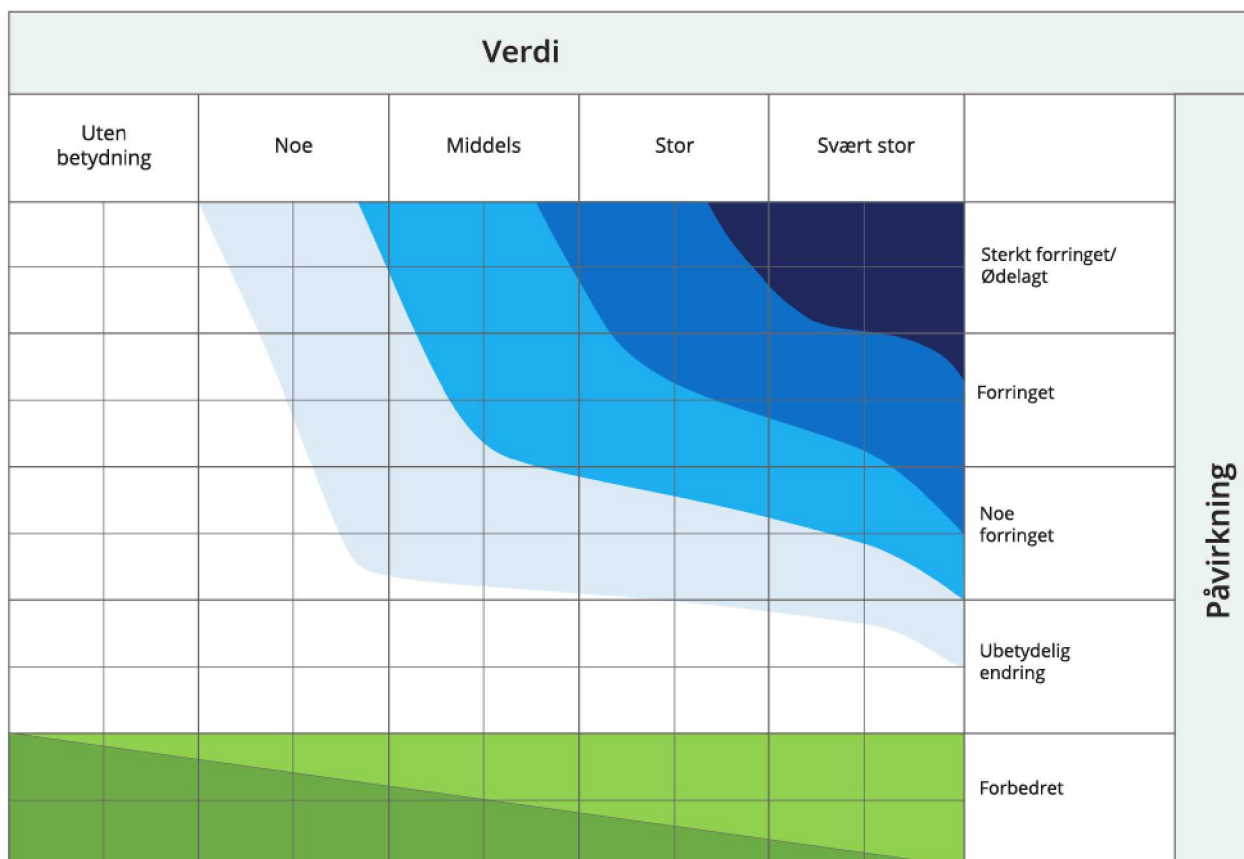
Alle områder som blir berørt av et tiltak eller en plan skal identifiseres, men bare områder som blir varig påvirket skal vurderes. Varig påvirkning kan være både miljøskader og miljøforbedringer. Med varige miljøskader menes både irreversible inngrep og miljøendringer hvor det vil kreve lang tid eller omfattende restaurering for å gjenskape. Varig påvirkning kan følge både av tiltak i anleggsperioden og av det ferdige tiltaket. Langsiktige virkninger er varige miljøvirkninger av tiltaket, som kan inntreffe på lang sikt, også utover planen eller tiltakets levetid. I enkelte tilfeller er det relevant å beskrive midlertidige påvirkninger på et område, gjerne knyttet til anleggsfasen. Beskriv slike virkninger separat fra selve påvirkningsvurderingen.

Indirekte virkninger

Miljøvirkninger som ikke følger direkte av tiltaket eller planen som utredes, kalles indirekte virkninger. De kan utløses av tiltaket eller planen. Eksempel: Tiltak og planer som legger til rette for byspredning eller etablering av næringsområder, som i neste omgang gir økte klimagassutslipp eller påvirker friluftsområder, natur- og kulturmiljøer. Indirekte virkninger er ofte kompliserte å dokumentere og beskrive. De kan være usikre og koblet til forhold som ligger utenfor tiltaket som vurderes. Det kan derfor være riktig å håndtere indirekte virkninger som tilleggsanalyser, eller omtale dem i presentasjonen for beslutningstaker.

2.4.6 Vurdering av konsekvens

Konsekvensvifta finner delområdet konsekvens, basert på vurderingene av verdi og påvirkning. For å komme frem til en samlet konsekvensgrad for landskap, skal det først gjøres en vurdering av konsekvens for hvert delområde. Konsekvensgrad for hvert delområde bestemmes ved å sammenstille vurderingene av verdi og påvirkning og plassere disse i konsekvensvifta. Konsekvensvifta viser hvor alvorlig konsekvensene ved planen eller tiltaket forventes å bli. Det utarbeides en konsekvensvifte for hvert alternativ som utredes.

Figur 2-7. Konsekvensvifte

Konsekvensgraden for hvert enkelt delområde skal begrunnes. Dette danner grunnlaget for en konsekvensvurdering av samlet konsekvens for landskap for hvert alternativ som konsekvensutredes.

Konsekvensvifta er bygd opp slik at delområder med stor og svært stor verdi kan oppnå mest negativ konsekvensgrad. De kan få svært alvorlig miljøskade. De mest positive konsekvensgradene, stor eller svært stor miljøforbedring, er forbeholdt områder eller delområder med lav, ubetydelig eller noe verdi. Her kan skadereuserende tiltak, som restaurering eller istandsetting, gi bedret miljøtilstand. Hvis det er usikkerhet knyttet til vurderingen som er relevant, skal det gjøres rede for den.

Vurderingene av både verdi og påvirkning legger nullalternativet til grunn, og det innebærer at konsekvensene beskriver endringer sammenliknet med nullalternativet. Det gjelder både miljøskader og miljøforbedringer.

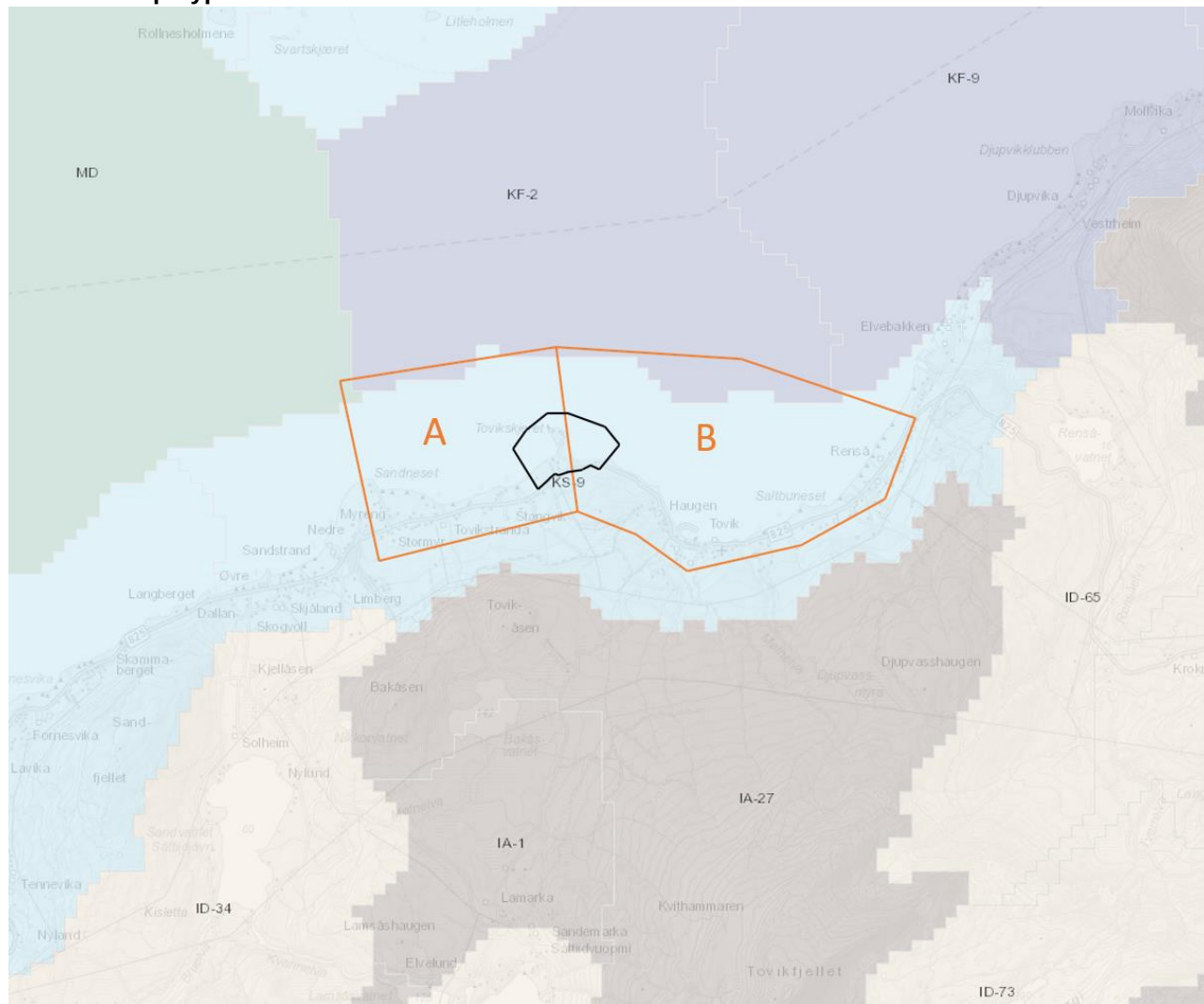
Konsekvensgrad for delområder. (Hentet fra fra konsekvensvifita)	Beskrivelse (Sammenlignet med nullalternativet)
Svært alvorlig miljøskade (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for området. Gjelder kun for områder med stor eller svært stor verdi.
Alvorlig miljøskade (---)	Alvorlig miljøskade for området.
Betydelig miljøskade (--)	Betydelig miljøskade for området.
Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade for området.
Ubetydelig miljøskade (0)	Ingen eller ubetydelig miljøskade for området.
Noe miljøforbedring (+) / Betydelig miljøforbedring (++)	Miljøgevinst for området. Noe forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)
Stor miljøforbedring (+++) / Svært stor miljøforbedring (++++)	Stor miljøgevinst for området. Stor (+++) eller svært stor (++++) forbedring. Benyttes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.
Konsekvensgrad for miljøtemaet	Kriterier for konsekvensgrad
Kritisk negativ konsekvens	Stor andel av alternativets område har særlig høy konfliktgrad. Vanligvis flere delområder med konsekvensgrad svært alvorlig miljøskade (----) , og i tillegg store samlede virkninger. Brukes unntaksvis.
Svært stor negativ konsekvens	Stor andel av alternativets område har høy konfliktgrad. Det er delområder med konsekvensgrad svært alvorlig miljøskade (----) , og ofte flere/mange områder med alvorlig miljøskade (---) . Vanligvis store samlede virkninger.
Stor negativ konsekvens	Flere alvorlige konfliktpunkter for temaet. Ofte vil flere delområder ha konsekvensgrad alvorlig miljøskade (---) .
Middels negativ konsekvens	Ingen delområder med de høyeste konsekvensgradene, eller disse er vektet lavt. Delområder med konsekvensgrad betydelig miljøskade (--) dominerer.
Noe negativ konsekvens	Kun en liten del av alternativets område har konflikter. Ingen delområder har de høyeste konsekvensgradene, eller disse er vektet lavt. Vanligvis vil konsekvensgraden noe miljøskade (-) dominere.
Ubetydelig konsekvens	Alternativet vil ikke medføre vesentlige endringer sammenlignet med nullalternativet. Det er få konflikter og ingen konflikter med de høyeste konsekvensgradene.
Positiv konsekvens	Totalt sett er alternativet en forbedring for temaet sammenlignet med nullalternativet. Det er delområder med positiv konsekvensgrad og kun få delområder med lave negative konsekvensgrader. De positive konsekvensgradene oppveier klart delområdene med negativ konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Stor forbedring for temaet. Mange eller særlig store/viktige delområder med positiv konsekvensgrad. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.

Figur 2-8. Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder.

3 Vurdering av verdi

3.1 Karakteristiske trekk ved området

NiN-landskapstyper:

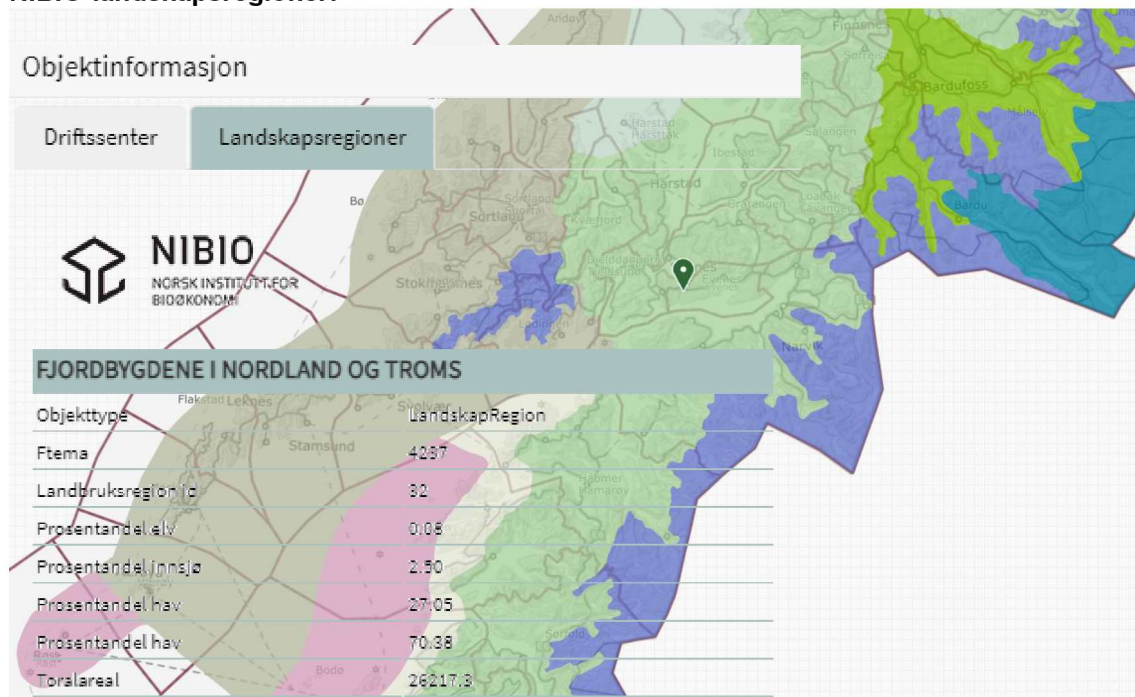
Figur 3-1. Fra Naturbase – NiN landskapstyper. Bearbejdet av Norconsult: Plangrense i svart, delområder i oransje.

LA-TI-K-S-9 - Beskyttet indre småkupert kystslette

Typen omfatter landskap på den indre delen av kystsletta, ofte på innsiden av større øyer eller i kystslette innover mot fjordene som i større grad er skjermet for bølge- og vindeksponering fra åpent hav. Landområdene har 'innlandsegenskaper' i form av forekomst av vassdrag og økt arealbruksintensitet. Områdene hører til den mer kupert delen av kystsletta med vekslende terreng over og under havnivå. Områdene har lav til middels arealbruksintensitet, fra områder helt uten bebyggelse og infrastruktur til mindre grender, fiskevær, samlinger av fritidsbebyggelse og næringsvirksomhet. Større samferdselsanlegg og flyplasser med større gressarealer kan inngå. Omfanget av bebyggelse, infrastruktur og menneskelig arealbruk samvarierer oftest med eksponering mot vind og bølger fra åpent hav (landskapsgradient indre-ytre kyst).

Det er ikke kjent for utreder at det finnes en verdsetting av Landskap kartlagt etter NiN i Troms som rangerer landskapets nasjonale eller vesentlig regionale verdi.

NIBIO-landskapsregioner:

Figur 3-2. Utsnitt fra Kilden kart (NIBIO)

I beskrivelsen av landskapsregion 32 Fjordbygdene i Nordland og Troms (NIBIO) finnes nærmere beskrivelse av landskapsregionens særtrekk. Det som har mest betydning for denne regionen er landskapets hovedform (fjordtrau med variert hovedform; fra spisse tinder til rolige åser) og kulturpreg, samt fjord og vassdrag (mange fjorder og korte vassdrag).

Det er ingen av delområdene som i dag ligger innenfor landskap markert med etablert forvaltningsstatus (verdensarvområder, KULA, nasjonale kulturhistoriske bymiljøer, utvalgte kulturlandskap i jordbruket eller verdifulle kulturlandskap).

Overordnet landskapsbeskrivelse av utredningsområdet:

Figur 3-3. Skjærmarka Næringsområde i en større sammenheng. Utklipp fra 3D kommunekart. Bearbejdet av Norconsult.

I en større landskapsskala befinner planområdet seg på et svært eksponert sted i landskapet, ytterst på et skjær/nes som er godt synlig fra både øst, vest og nord. I sør stiger terrenget/ligger en skogkledt åsrygg. Planområdet defineres av plasseringen på neset, med sjøen rundt. Planområdet befinner seg mellom to tettsteder, Sandstrand og Tovik, og er i iøynefallende der det er synlig/ikke skjult av bebyggelse/vegetasjon/terrengformasjon. Tilgrensende arealer/fjæra er tilgjengelig for allmennheten, men ulent terreng og ingen tilrettelegging gjør at den antas lite brukt. Områdene som er mest eksponert for planområdet mtp. synlighet preges av spredte gårdsbruk/boliger og landbruksmark. Fra selve tettstedene er planområdet mindre synlig. Fylkesveg 825 slynger seg langs sjøen gjennom hele utredningsområdet.

3.2 Inndeling i delområder

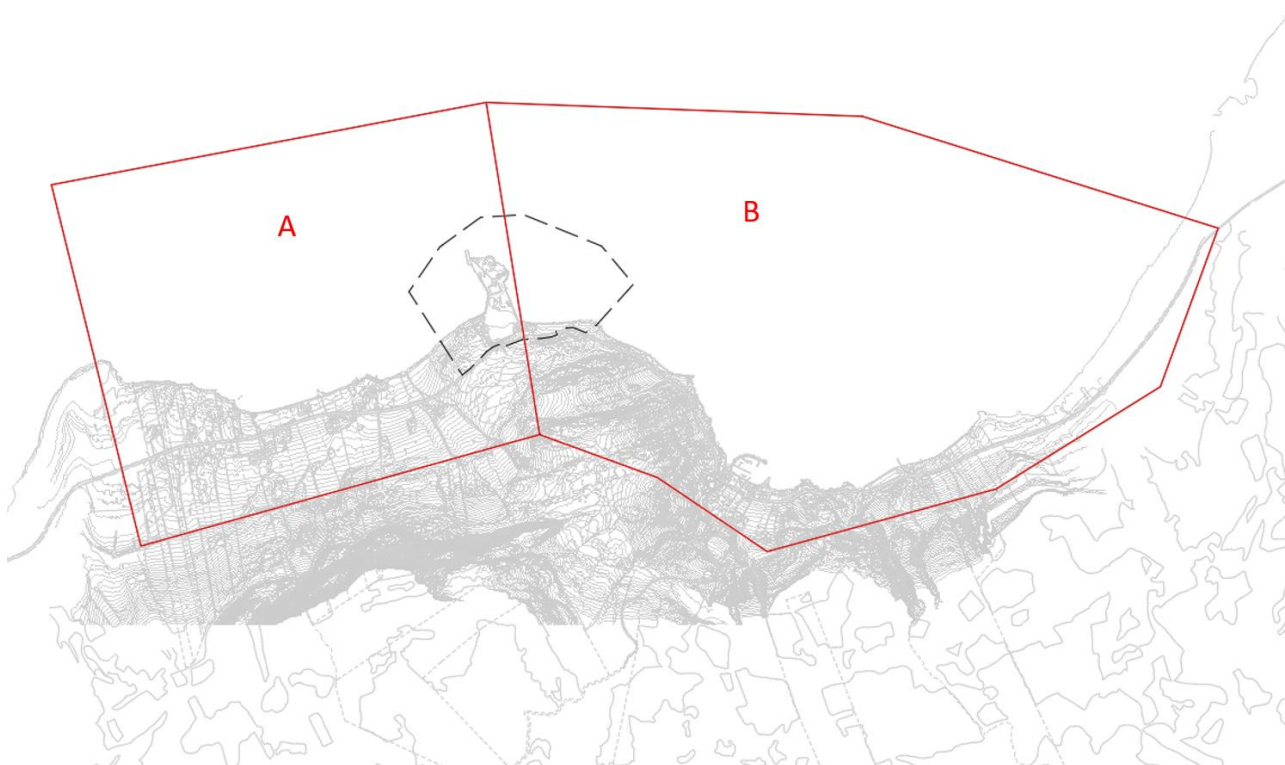
Valg av delområder:

For oppdeling i og avgrensning av delområder er det tatt utgangspunkt i følgende;

1. arealet som berøres av de konkrete, fysiske landskapsendringene som planlegges eller kan forventes
2. øvrige områder utover planområdet hvor endringene påvirker opplevelsen av landskapet

Avgrensningen av utredningsområdet er tilpasset planlagte tiltak, slik at nærvirkninger behandles. Delområdene omfatter både selve inngrepsområdet(planområdet) og de nærmeste influensområdene (berørte arealer), dvs. at delområdene = utredningsområdet. I tillegg er det i kap. 6 beskrevet fjernvirkninger for områder som ligger lenger unna, men som vil ha utsikt rett mot planområdet.

Landskapet i området defineres sterkt preget av skjæret/neset og de skogkledte åsene. Det er delt i 2 delområder – på hver sin side av Tovikskjæret;

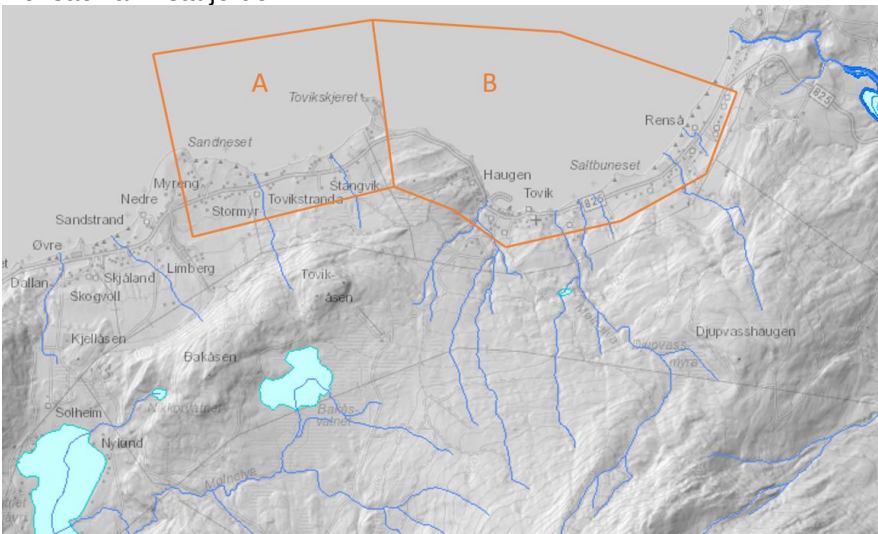

Figur 3-4. Oppdeling i delområder A og B (rød strek). Plangrense vist med stiptet sort strek. Kilde: Norconsult.

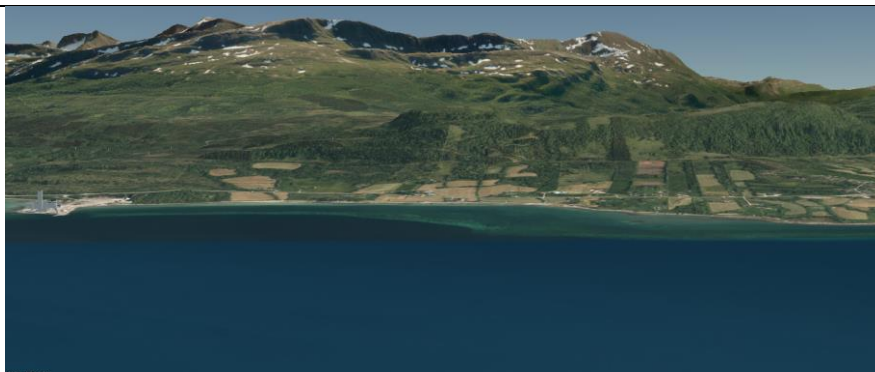

Figur 3-5. Delområder og plangrense vist på flyfoto hentet fra kommunekart.com. Bearbeidet av Norconsult.

3.3 Fastsettelse av landskapskarakter for delområdene:

Delområder	Enkel beskrivelse
A. Sandstrand/Tovikstranda	Åpent og relativt flatt landskap ned mot havet (Astafjorden). Stedvis noe vegetasjon/skog, men hovedsakelig bærer området preg av å være jordbruksarealer, med dyrka mark/åkrer. Tovikskjæret med Skjærmarka næringsområde skiller seg kraftig ut i landskapet. Mot sør ligger Tovikåsen som en grønn vegg.
B. Tovik/Renså	Innehar mange av de samme kvalitetene som delområde A: Skrånende terreng ned mot fjorden, jordbruksarealer, spredt bebyggelse ved fylkesvegen, skog mot sør/bakover mot Tovikåsen og Tovikfjellet. Her ligger i tillegg tettstedet Tovik med bensinstasjon, kirke og molo/småbåthavn langs fylkesvegen.

Delområde A – Sandstrand/Tovikstranda		Betydning for landskapsbildets karakter
Geologi og landformer, vann og vassdrag	<p>Et slakt skrånende landskap ned mot havet (Astafjorden). Området oppleves som et eget landskapsrom, hvor Sandneset mot vest + Tovikskjæret mot øst fungerer som avgrensning/vegger langs kysten, og Tovikåsen som ligger rett sør for delområdet fungerer som visuell avgrensning/vegg mot sør. To elver som tilhører Skoddebergvassdraget har utløp i fjorden i delområdet. Ligger innenfor vassdragsområde 189 som REGINE enhet, dette strekker seg fra Sandneset til utløp av Rensåelva i Astafjorden</p> <p><i>Utsnitt fra NVE Atlas. Delområdene markert med oransje strek</i></p>	Viktig
Vegetasjonsdekke	<p>Bar- og løvtrær mot Tovikåsen i sør, ellers lav vegetasjon i form av kratt o.l. + jordbruksarealer.</p> 	Mindre viktig
Arealbruk	<p>Store deler av arealet preges av å være jordbruksarealer, men det er også noe skog, særlig mot øst/Tovikskjæret, samt bakover mot Tovikåsen. I tillegg tar allerede etablert utbygging på Tovikskjæret mye fokus med de høye næringsbyggene/siloene som er synlige i omtrent hele delområdet. Fylkesveien er et annet tydelig element mtp. arealbruk der den slynger seg langs sjøen, med jordbruksarealer både nord og sør for veien.</p>	Svært viktig

Utsnitt fra kommunekart 3D. Tovikskjæret helt til venstre i bildet.

Bebyggelse

Typisk spredt bebyggelse i tilknytning til jordbruk, med våningshus, fjøs, uthus, naust etc. Typisk byggeskikk for byggeår. Eks. fritidsbolig like ved Tovikskjæret. Bebyggelsen forholder seg til fylkesvegen. Industribyggene på Tovikskjæret skiller seg kraftig ut fra annen bebyggelse, både med tanke på form, materialer og tidsepoke. På dette området finner man alt fra betongsiloer til enklere haller.

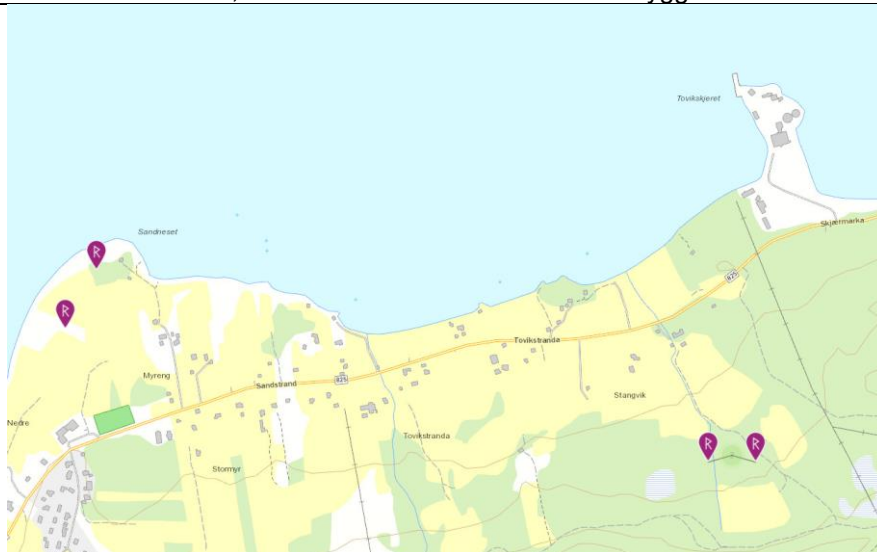
Svært viktig

I mars 2022 (etter befaring av området i 2021, og like før ferdigstilling av denne KU'en) er som det siste bildet her viser noe av bebyggelsen revet. Se planbeskrivelsen for nærmere redegjørelse. Endringene er ikke tillagt vekt i denne KU'en, da de mest visuelt dominerende byggene fortsatt står.

Kulturhistorie

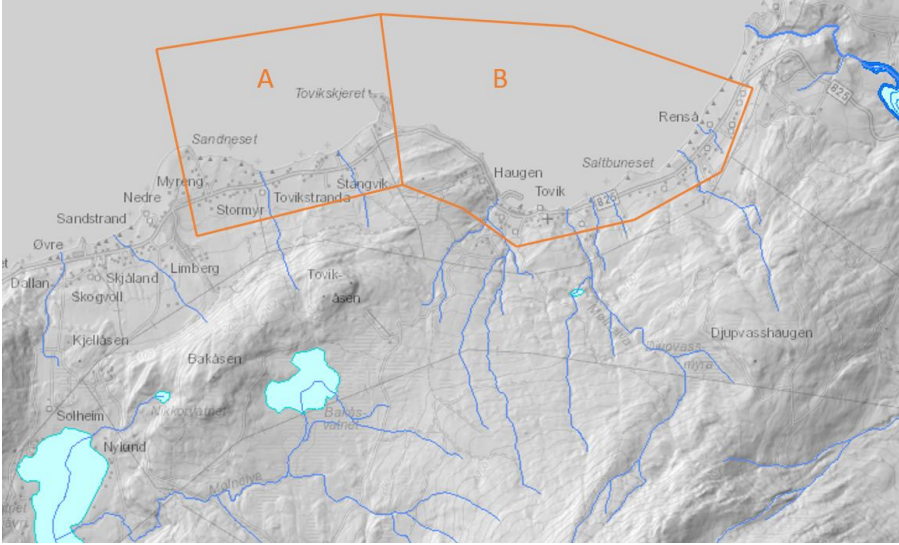

De to «R»'ene på Sandneset markerer «Sandstrand nedre, Krigsminnelokalitet», ikke fredet, med følgende Askeladdenbeskrivelse: «2 steinaldertufter, diameter 9 m, ligger tett inntil hverandre. Markerte veggvoller som er gressbevokst. Veggvoller, bredde 2,5 – 3 m, høyde 0,1 0,3 m. Gulvet i tuftene tydelig nedsenket. 2016: Befaring med historiegruppa UL Haapet som har dokumentert aktivitet fra 2.verdenskrig i området og bl.a. fått tak i et kart over kystartilleriet på Sandstrand. Akkurat der hvor steinaldertuftene er registrert var det etablert en kanonstilling under 2.verdenskrig. Restene etter denne er blitt forvekslet under registrering med eldre aktivitet. Kulturminnet har fått endret status etter befaring og dokumentasjon på kystartilleriet (kart).»

De to «R»'ene opp i bakken sør for Tovikskjæret markerer «Tovik ytre, Funnsted» et arkeologisk minne (skjeggøks av jern) fra etterreformatorisk tid, med uavklart vernestatus.

Mindre viktig

Romlig-visuelle forhold	Delområdet defineres romlig av den buede kystlinjen mellom Sandneset og Tovikskjæret, og den slake skråningen ned mot havet med den grønne åsen i bakgrunnen. Opplevs åpent mot havet, med vidt utsyn over fjorden.	Mindre viktig
Fastsatt karakter for landskapsbildet	Slakt skrånende landskap fra sør mot nord, fra fjell til hav. Åsrygg mot sør skaper en grønn bakvegg når man ser området fra nord/havet. Delområdet avgrenset mot vest av Sandneset, og mot øst av Tovikskjæret. Mellom disse buer strandlinjen seg innover, og skaper et eget landskapsrom. Området inneholder enkelte funn av menneskeskapte elementer (kulturminner) som vitner om historisk bruk av området. Ellers bærer delområdet preg av fylkesvegen som går tvers gjennom delområdet, men det som setter aller størst preg på landskapet i området er uten tvil næringsbebyggelsen på Tovikskjæret.	

Delområde B – Tovik/Renså		Betydning for landskapsbildets karakter
Geologi og landformer, vann og vassdrag	<p>Et slakt skrånende landskap ned mot havet (Astafjorden). Området oppleves som et eget landskapsrom, hvor Tovikskjæret mot vest og krysset mot Gratangsbotn/Fornes mor øst fungerer som avgrensning langs kysten, og Tovikåsen/Djupvasshaugen som ligger rett sør for delområdet fungerer som visuell avgrensning/vegg mot sør. Seks elveutløp som tilhører Skoddebergvassdraget har utløp i Astafjorden i delområdet. Ligger innenfor vassdragsområde 189 som REGINE enhet, dette strekker seg fra Sandneset til utløp av Rensåelva i Astafjorden</p> <p><i>Utsnitt fra NVE Atlas. Delområdene markert med oransje strek</i></p>	Viktig
Vegetasjonsdekke		Mindre viktig

Lik resten av utredningsområdet: jordbruksmark, med noe trær/busker i hager og langs grøfter, i tillegg til skog i bakenforliggende ås.

Arealbruk

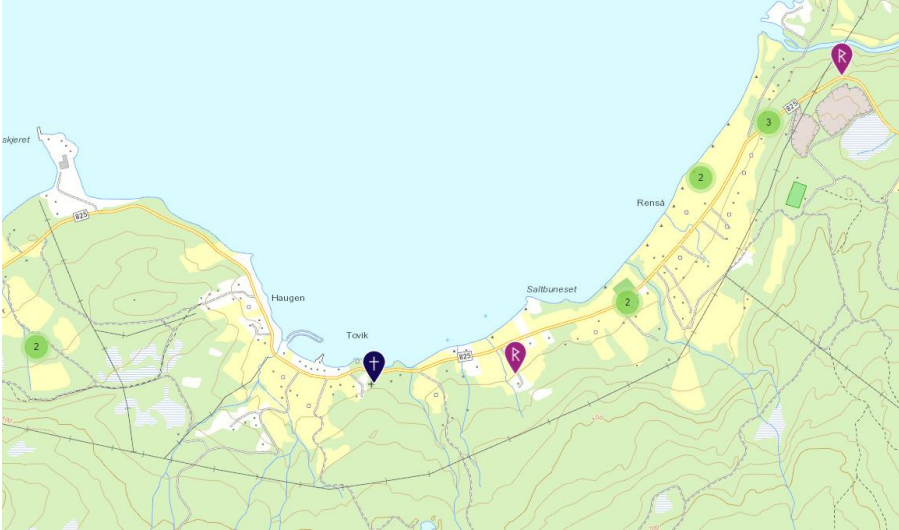

Jordbruksarealer, med spredt bebyggelse ved fylkesvegen. Noe skog mot sør/bakover mot åsen. Tettstedet Tovik med bensinstasjon, kirke og molo/småbåthavn ligger konsentrert langs fylkesvegen. Lenger mot Renså finner man en kirkegård. Etablert utbygging på Tovikskjæret er svært synlig fra Renså, men ikke/knapt synlig fra Tovik. Arealene langs havet og fylkesveien definerer langt på vei hvilke arealer som er tatt i bruk.

Viktig

Bilde hentet fra Google maps. Viser utsikt mot Tovikskjæret ved bensinstasjonen i Tovik. Planområdet ikke synlig herfra.

<p>Bebyggelse</p>	 <p><i>Typisk bebyggelse i området.</i></p>	<p>Mindre viktig</p>
<p>Kulturhistorie</p>	 <p><i>Utsnitt hentet fra Kulturminnesøk.</i></p> <p>Det er flere registrerte kulturminner i dette området, både listeført kirke fra første del av 1900 tallet, funnsteder fra bla. middelalder, bygninger etter båtbygger fra 1800-tallet og aktivitet- og bosetningsområder.</p>	<p>Viktig</p>
<p>Romlig-visuelle forhold</p>	 <p><i>Utsnitt fra kommune kart 3D.</i> Åsen/fjellene og kraftledning oppleves som en visuell avgrensning mot sør, og krysset mot Gratangsbotn/Fornes oppleves som en naturlig avgrensning mot øst. Åsen og Tovikskjæret danner en vegg/grense mot vest i</p>	<p>Mindre viktig</p>

	landskapsrommet. Generelt et slakt skrånende terreng ned mot havet fra sør mot nord, med noe brattere terreng i bakkant av Tovik.
Fastsatt karakter for landskapsbildet	Karakteristisk for landskapet i dette delområdet er jordbruksarealene som ligger på hver side av fylkesvegen, og strekker seg helt ned mot havet og opp mot den skogkledte åsen mot sør. Man finner bebyggelse og kulturhistoriske funn som vitner om historisk bruk av området. Tettstedet Tovik med sine møteplassfunksjoner er viktig for delområdet. Fylkesveien er en tydelig menneskeskapt visuell faktor i delområdet. Etablert virksomhet på Tovikskjæret er svært synlig i landskapet fra Renså, men lite/knapt synlig fra Tovik.

3.4 Verdivurdering av delområder

Landskapets økosystemtjenester:

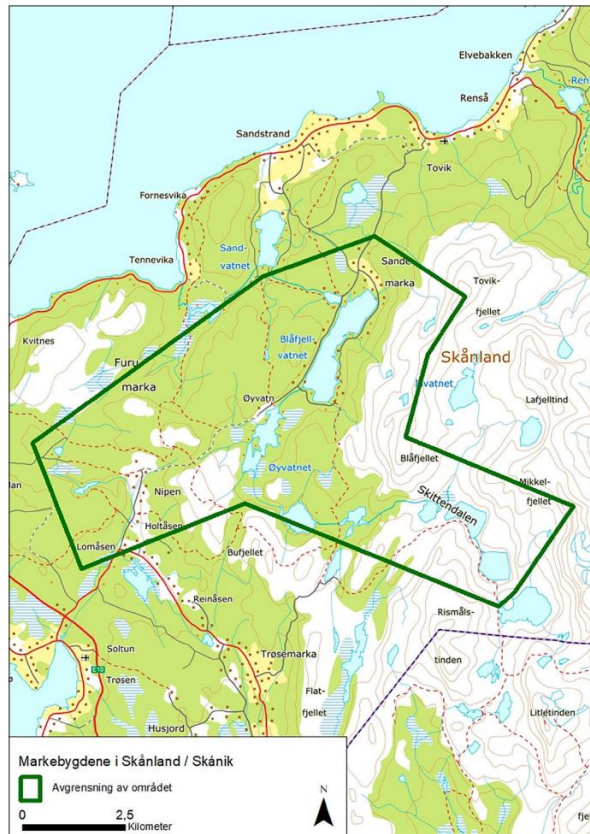
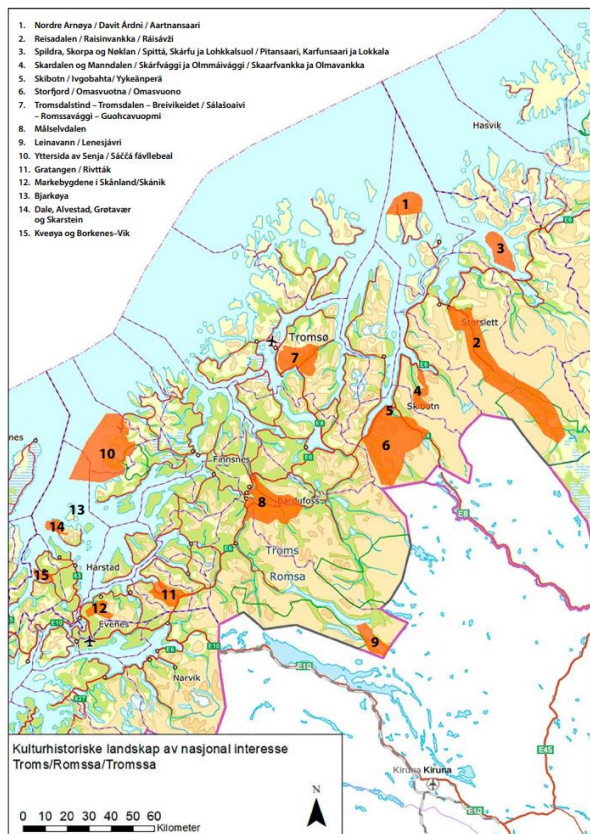
1. Stedsidentitet

Begge delområdene har registrert innhold av betydning for historisk identitet via registrert kulturminner. B flere enn A.

2. Inspirasjon og symbolske perspektiver

Ingen av delområdene vurderes/er kjent for utreder å være av en karakter eller huse miljøer som gir inspirasjon og grunnlag for kunst, produkter og samfunn.

Ingen av områdene har landskap med etablert forvaltningsstatus pr. i dag. Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) er ferdigstilt for Troms fylke i 2018, og som en kan se ligger «Markebygdene i Skånland/Skånik» i nærheten, men utenfor utredningsområdet, og kulturlandskapet som skal hensyntas er vurdert å ikke bli berørt av planlagte tiltak.

KULTURHISTORISKE LANDSKAP AV NASJONAL INTERESSE I TROMS | 7

KULTURHISTORISKE LANDSKAP AV NASJONAL INTERESSE I TROMS | 51

Figur 3-6. Utklipp fra «Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms», Riksantikvaren (2018).

Delområde A - Sandstrand/Tovikstranda: (her vurderes alle kategorier)

	Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
Natur-geografiske forhold	Betydning for regional/nasjonal landskapsvariasjon		x			
	Naturvariasjon innenfor landskapsområde (inkludert kultur-betinget naturvariasjon)		x			
	Intakte naturstrukturer i landskapet		x			
Kulturhistorien i landskapet	Landskap preget av virksomheter eller faser med betydning for historien		x			
	Landskap preget av bebyggelsesstruktur, bystruktur eller infrastruktur			x		
	Landskap med tilknytning til eller som har betydning for etniske grupper	x				
	Landskap med tilknytning til sosiale grupper	x				
	Landskap knyttet til historisk hendelse, tro eller tradisjon		x			
Andre romlige	Landskap med allmenn		x			

visuelle kvaliteter	verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet					
	Landskap med visuelle kvaliteter		x			
<u>Samlet verdi:</u>						
<p>Ubetydelig Noe Middels Stor Svært stor</p> 						
<u>Begrunnelse:</u>						
<p>Delområdet fremstår som et sammenhengende landskapsrom med variasjon i bruk og arealinnhold. I tilknytning til delområdet finner man kulturminner fra både fortid og nåtid, og delområdet har tydelige visuelle landskapskvaliteter i form av strandlinja og den skogkledte åsryggen mot sør. Det er ikke kjent for utreder at området er viktig for etniske grupper/tro/tradisjon etc. Området trekkes også noe i verdi for mangel på særpreg (relativt vanlig forekommende landskap) samt mye utbygging og utfylling ved Tovikskjæret (Skjærmarka næringsområde). Likevel kan eksisterende siloer oppleves som et landemerke og dermed viktig for landskapsopplevelsen i området. Verdien summeres til en sterk «noe» verdi samlet sett.</p>						

Delområde B - Tovik/Renså: (her vurderes alle kategorier)

	Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
Natur-geografiske forhold	Betydning for regional/nasjonal landskapsvariasjon		x			
	Naturvariasjon innenfor landskapsområde (inkludert kulturbetinget naturvariasjon)		x			
	Intakte naturstrukturer i landskapet		x			
Kulturhistorien i landskapet	Landskap preget av virksomheter eller faser med betydning for historien			x		
	Landskap preget av			x		

	bebyggelses struktur, bystruktur eller infrastruktur					
	Landskap med tilknytning til eller som har betydning for etniske grupper	x				
	Landskap med tilknytning til sosiale grupper	x				
	Landskap knyttet til historisk hendelse, tro eller tradisjon		x			
Andre romlige visuelle kvaliteter	Landskap med allmenn verdi knyttet til opplevelse, identitet og tilhørighet		x			
	Landskap med visuelle kvaliteter		x			
Samlet verdi:						
<p>Ubetydelig Noe Middels Stor Svært stor</p> 						
Begrunnelse:						
<p>Delområdet innehar ikke landskap som er registrert betydningsfullt i en regional/nasjonal skala, men naturgeografiske forhold er vurdert til noe verdi på bakgrunn av typiske landbruksarealer/naust. Kulturhistorisk finnes det mange kulturminner, både listeført kirke fra første del av 1900 tallet, funnsteder fra bla. middelalder, bygninger etter båtbygger fra 1800-tallet og aktivitet- og bosetningsområder i dette området som er viktig for landskapet. Det er ikke kjent for utreder at området er viktig for etniske grupper/tro/tradisjon etc. I selve området finnes det få spesielle/spennende visuelle kvaliteter, men det er vidt utsyn over fjorden herfra, og Skjærmarka næringsområde vil bli synlig fra deler av delområdet. Delområdet trekkes i verdi for mangel på særpreg og regional/nasjonal verdi, men ender likevel på sterk «noe verdi» samlet sett, hovedsakelig pga. kulturhistoriske faktorer.</p>						

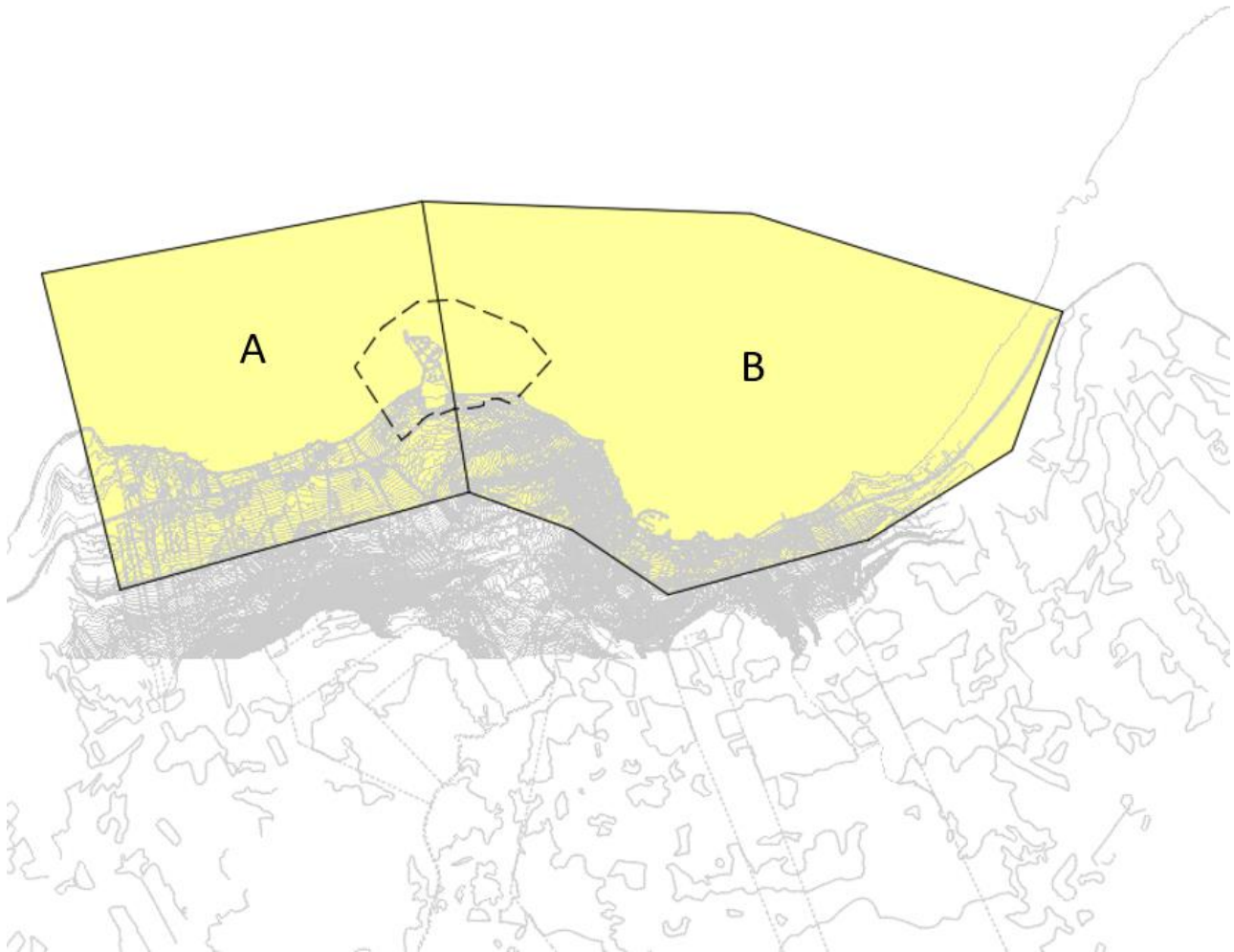
3.5 Oppsummering verdi

I tabell 3-8 er verdiene for delområdene i planområdet og influensområdet oppsummert. Kriteriene i tabell 2-2, 2-3 og 2-4 ligger til grunn for vurderingene.

Delområde	Beskrivelse	Verdi
Delområde A	Delområdet fremstår som et sammenhengende landskapsrom med variasjon i bruk og arealinnhold. I tilknytning til delområdet finner man kulturminner fra både fortid og nåtid, og delområdet har tydelige visuelle landskapskvaliteter i form av strandlinja og den skogkledte åsryggen mot sør. Det er ikke kjent for utreder at området er viktig for etniske grupper/tro/tradisjon etc. Området trekkes også noe i verdi for mangel på særpreg (relativt vanlig forekommende landskap) samt mye utbygging og utfylling ved Tovikskjæret (Skjærmarka næringsområde). Likevel kan eksisterende siloer oppleves som et landemerke og dermed viktig for landskapsopplevelsen i området. Verdien summeres til en sterk «noe» verdi samlet sett.	Noe
Delområde B	Delområdet innehar ikke landskap som er registrert betydningsfullt i en regional/nasjonal skala, men naturgeografiske forhold er vurdert til noe verdi på bakgrunn av typiske landbruksarealer/naust. Kulturhistorisk finnes det mange kulturminner, både listeført kirke fra første del av 1900 tallet, funnsteder fra bla. middelalder, bygninger etter båtbygger fra 1800-tallet og aktivitet- og bosetningsområder i dette området som er viktig for landskapet. Det er ikke kjent for utreder at området er viktig for etniske grupper/tro/tradisjon etc. I selve området finnes det få spesielle/spennende visuelle kvaliteter, men det er vidt utsyn over fjorden herfra, og Skjærmarka næringsområde vil bla. bli synlig fra deler av delområdet. Delområdet trekkes i verdi for mangel på særpreg og regional/nasjonal verdi, men ender likevel på sterk «noe verdi» samlet sett, hovedsakelig pga. kulturhistoriske faktorer.	Noe

Figur 3-7. Oppsummering av verdier for delområdene, fagtema landskap.

Verdikart

Figur 3-8. Verdikart: gul=noe verdi

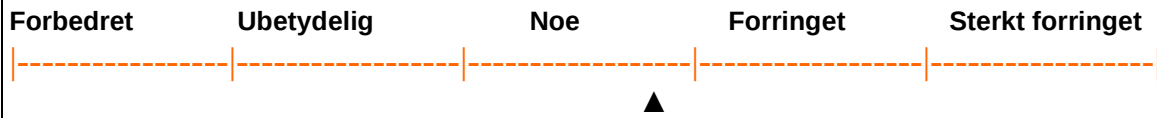
4 Vurdering av påvirkning og konsekvens

4.1 Vurdering av påvirkning

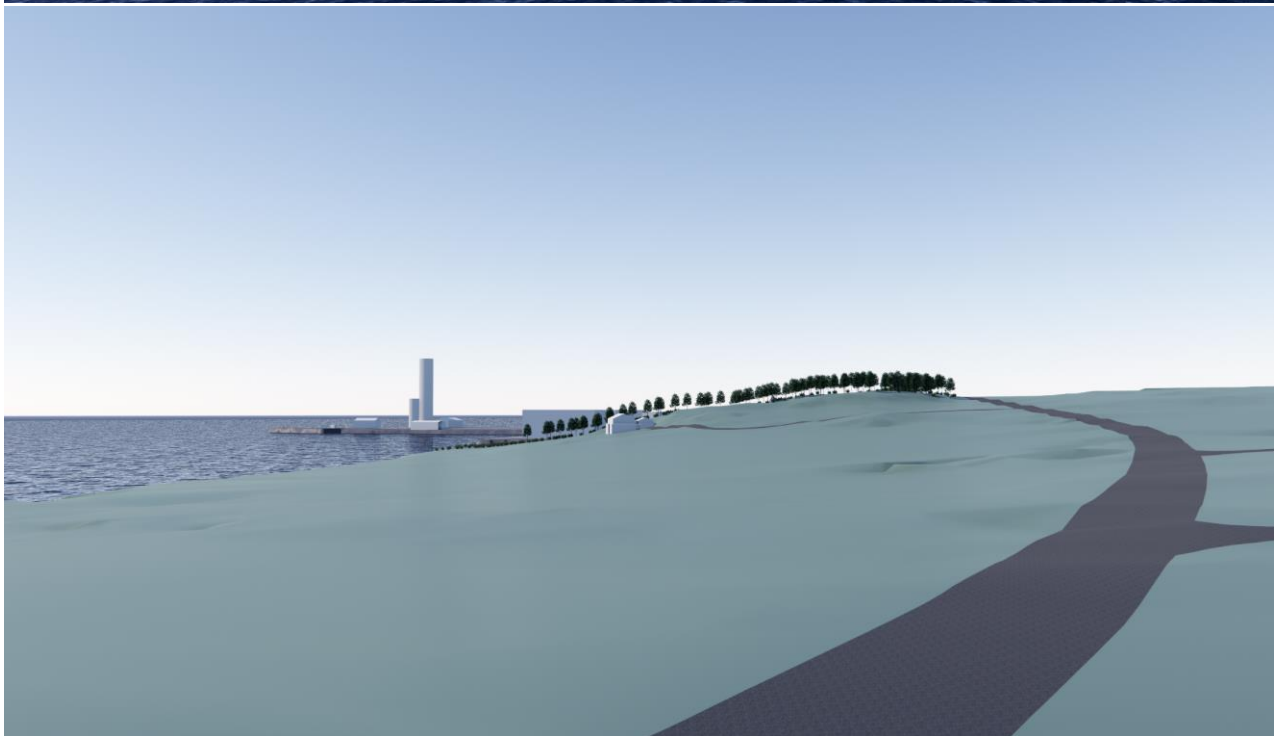
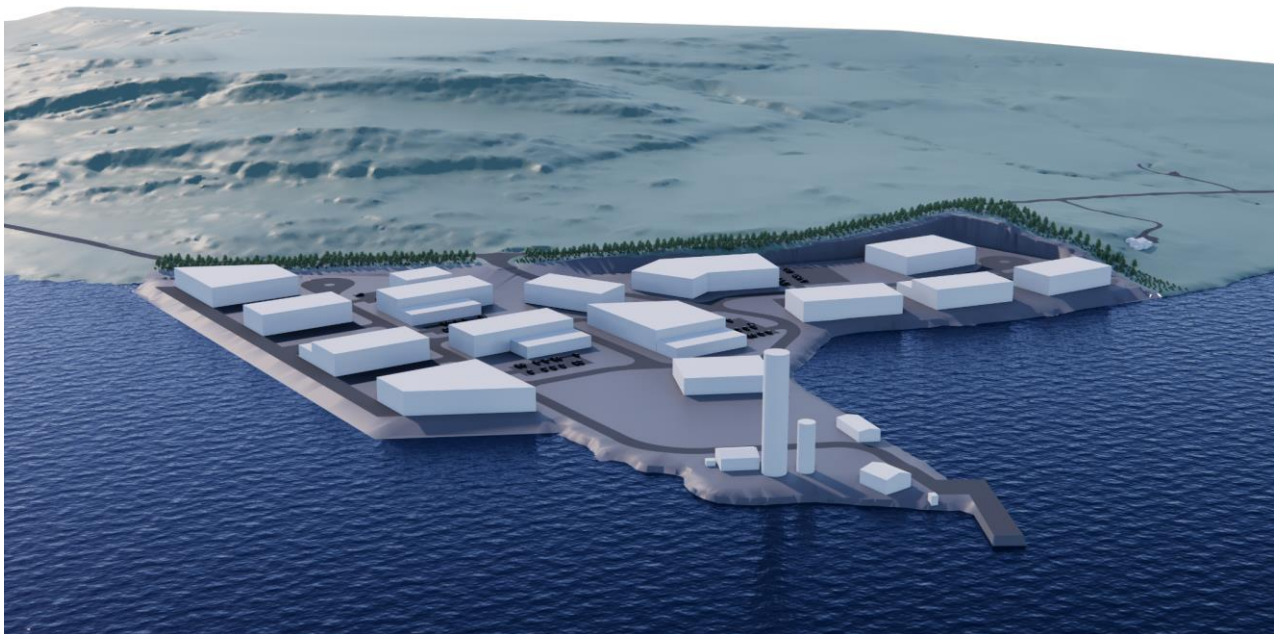
Delområde A - Sandstrand/Tovikstranda:

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Areal	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringe landskap.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med ingen/ubetydelig påvirkning på landskapskarakteren	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med noe negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med stor negativ påvirkning på landskapskarakteren.
Skala/dimensjoner	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet og framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala.
Visuell fjernvirkning	N.A.	Tiltaket har ingen/ubetydelige visuelle virkninger.	Tiltaket har visuelle virkninger som i noen grad forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som dominerer og forringer opplevelsen av delområdet.
Utforming og lokalisering	Tiltaket bygger opp under romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller reduserer fragmentering.	Tiltaket bryter ikke/i ubetydelig grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører ingen/ubetydelig fragmentering.	Tiltaket bryter noe med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører noe fragmentering.	Tiltaket bryter med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører fragmentering.	Tiltaket bryter i stor grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører omfattende fragmentering.
Arkitektonisk utforming	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, og/eller har særlig god design.	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har noe dårlig design.	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har dårlig design.	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, og/eller har svært dårlig design.

Samlet påvirkning:

Begrunnelse:

Tiltakene som søkes hjemlet i dette planforslaget medfører en stor utfylling i sjø på 35-40 daa, samt masseuttak/byggegrep på ca. 20 daa, i tillegg til oppføring av nye bygningsvolumer med en høyde på 10-11 m. Likevel vil dette i stor grad foregå på arealer som i dag allerede delvis er utfyllt og bebygd, og som domineres/defineres av enda høyere siloer/bygninger (ca. 45-50 meter) enn det som vil hjemles i ny plan. Planlagte tiltak vil derfor ikke være av vesentlig negativ betydning for landskapsopplevelsen i området. Man skal også grave seg delvis inn i terrenget, og demper på den måten volumvirkningen til av noe av bygningsmassen, samt at bygningsmassen i sin tur vil dempe/skjule skjæringen i landskapet som oppstår i byggegroppen. Fylkesvegen går også allerede gjennom området, og avkjøring til næringsområdet er etablert. Utforming/lokalisering og arkitektonisk utforming vurderes til «noe forringet» fordi planlagte tiltak vil øke den visuelt negative effekten på landskapet fra dagens situasjon, dog i mindre grad. Alle tiltakene vil samlet sett påvirke delområdet, og «forringe» det noe. Areal- og skala-/dimensjonsmessig er det ingen tvil om at tiltaket er stort, og vil dominere noe over landskapets skala lokalt/i utredningsområdet siden planområdet befinner seg ytterst på et skjær/nes, men volumene dominerer likevel ikke i den store landskapskalaen. Planlagt byggehøyde på nye bygg er også betydelig lavere enn det som allerede står der. Totalt vurderes samlet påvirkning til «noe forringet» (mot grensen til «forringet») for delområde A. Det vil være forskjell på hvordan tiltakene påvirker landskapet sommer eller vinter. I mørketiden vil lys fra næringsområdene bli synlig, og mindre løv på trær og busker gjør området mer eksponert fra land. Mens på sommeren vil vegetasjon skjule deler av utbyggingen, og lys hele døgnet gjør at lysbruk på området er unødvendig.

Påvirkning av landskapskarakteren for delområde A:

«Slakt skrånende landskap fra sør mot nord, fra fjell til hav. Åsrygg mot sør skaper en grønn bakvegg når man ser området fra nord/havet. Delområdet avgrenset mot vest av Sandneset, og mot øst av Tovikskjæret. Mellom disse buer strandlinjen seg innover, og skaper et eget landskapsrom. Området inneholder enkelte funn av menneskeskapte elementer (kulturminner) som vitner om historisk bruk av området. Ellers bærer delområdet preg av fylkesvegen som går tvers gjennom delområdet, men det som setter aller størst preg på landskapet i området er uten tvil næringsbebyggelsen på Tovikskjæret.»

Planlagte tiltak vil først og fremst endre landskapskarakteren tett opptil eksisterende næringsarealer ved økt utfylling og byggegrep. Tiltakene kommer ikke i konflikt med kulturminner, og man endrer ikke veiføringen på fylkesvegen eller adkomsten til området. Deler av planlagt bygningsvolum vil bli synlig for naboer, men mye vil bli dempet av byggegrep og vegetasjonsskjerming, og byggehøyder utfordrer ikke bygningsmassen som allerede er oppført. Totalt sett vil planen få en lettere innvirkning på landskapskarakteren for området ved at den vil øke omfanget av næringsbebyggelsen som allerede gir området sin karakter (landemerke), men samtidig innføres det ikke noe nytt i området og påvirkningen vurderes liten med bakgrunn i eksisterende byggs høyde og plassering.

Delområde B - Tovik/Renså:

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Areal	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringt landskap.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med ingen/ubetydelig påvirkning på landskapskarakteren	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med noe negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med negativ påvirkning på landskapskarakteren.	Tiltaket medfører arealbeslag og/eller direkte fysiske endringer med stor negativ påvirkning på landskapskarakteren.
Skala/dimensjoner	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet og framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala.
Visuell fjernvirkning	N.A.	Tiltaket har ingen/ubetydelige visuelle virkninger.	Tiltaket har visuelle virkninger som i noen grad forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som forringer opplevelsen av delområdet.	Tiltaket har visuelle virkninger som dominerer og forringer opplevelsen av delområdet.
Utforming og lokalisering	Tiltaket bygger opp under romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller reduserer fragmenteringen.	Tiltaket bryter ikke/i ubetydelig grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører ingen/ubetydelig fragmentering.	Tiltaket bryter noe med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører noe fragmentering.	Tiltaket bryter med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører fragmentering.	Tiltaket bryter i stor grad med romlige og/eller funksjonelle mønstre og sammenhenger i landskapet, og/eller medfører omfattende fragmentering.
Arkitektonisk utforming	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, og/eller har særlig god design.	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har noe dårlig design.	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, og/eller har dårlig design.	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, og/eller har svært dårlig design.

Samlet påvirkning:

Forbedret Ubetydelig Noe Forringet Sterkt forringet

Begrunnelse:

I DAG:

ETTER UTBYGGING:

Deler av delområde B (Tovik) vil ikke se planområdet, og påvirkes derfor ikke direkte av planen. Områdene ved Renså vil ha fullt innsyn mot utfylling/nye bygg som illustrasjonen over viser. Men byggehøyder på ny bebyggelse (10-15 moh.) sett opp mot eks. silo på nesten 50 m gjør at nye tiltak vil bli mye mindre påtrengende enn dersom dette hadde vært planlagt på et urørt skjær/nes. Utfylling og nye bygg forholder seg til landskapet på en god måte volum- og høydemessig. Samlet påvirkning er vurdert til en svak noe –på bakgrunn av at det ikke er synlig fra Tovik, samt høyde/utforming av eksisterende bebyggelse og høyde/volum begrensninger på nybygg i planforslaget. Det vil være forskjell på hvordan tiltakene påvirker landskapet sommer eller vinter. I mørketiden vil lys fra næringsområdene bli synlig, og mindre løv på trær

og busker gjør området mer eksponert fra land. Mens på sommeren vil vegetasjon skjule deler av utbyggingen, og lys hele døgnet gjør at lysbruk på området er unødvendig.

Påvirkning av landskapskarakteren for delområde B:

«Karakteristisk for landskapet i dette delområdet er jordbruksarealene som ligger på hver side av fylkesvegen, og strekker seg helt ned mot havet og opp mot den skogkledte åsen mot sør. Man finner bebyggelse og kulturhistoriske funn som vitner om historisk bruk av området. Tettstedet Tovik med sine møteplassfunksjoner er viktig for delområdet. Fylkesveien er en tydelig menneskeskapt visuell faktor i delområdet. Etablert virksomhet på Tovikskjæret er svært synlig i landskapet fra Renså, men lite/knapt fra Tovik.»

Landskapskarakteren i delområde B blir lite påvirket av planen. Det er ingen arealer som blir fysisk endret her, men områdene rundt Renså vil se planområdet fra øst, og følgelig også silhuettvirkningen av nye bygg (selv om silhuettvirkningen ivaretas på en hensiktsmessig måte med de byggehøyder som planlegges). Med tanke på bygningsmassen som allerede er oppført på Tovikskjæret (silo ytterst på skjæret/neset) vil de tiltakene som det nå planlegges for ha liten/mindre betydning for landskapskarakteren.

Supplerende vurderinger:

Virkningens varighet

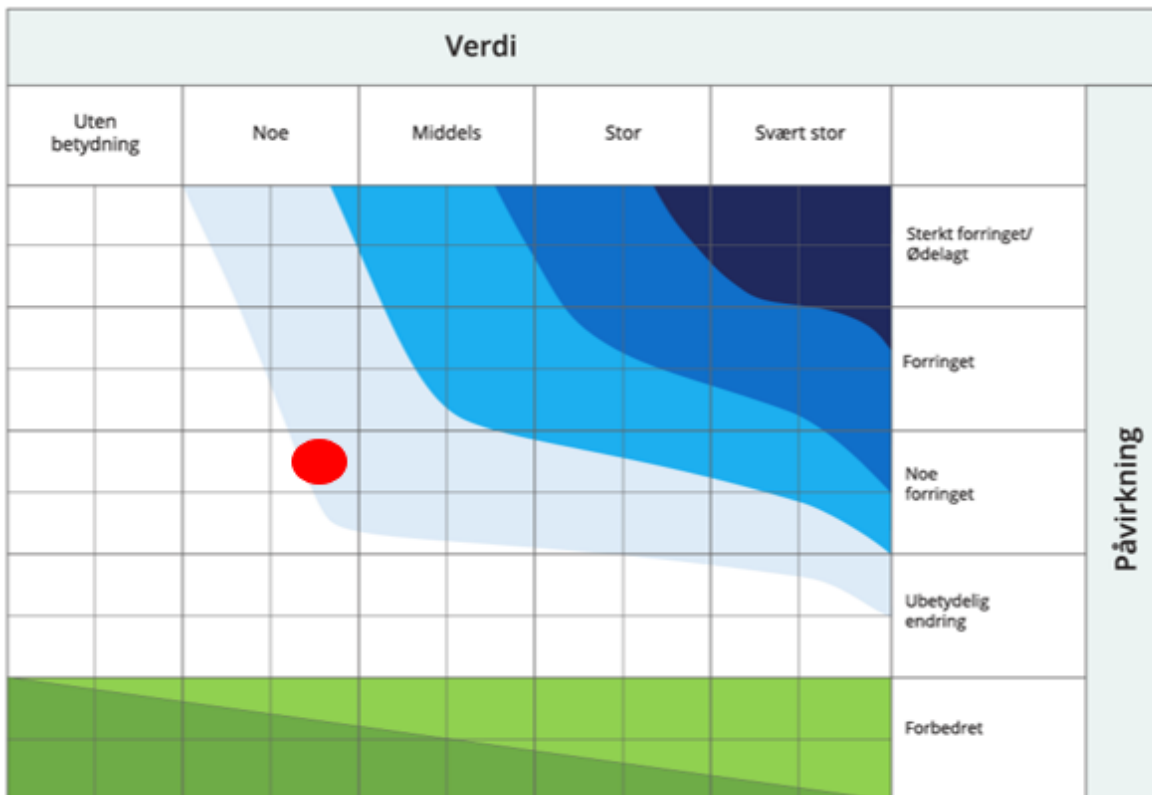
Ferdig etablert næringsområde slik denne planen søker å hjemle vil skape varige endringer av landskapet, som evt. vil kreve lang tid og store ressurser for å tilbakeføre til dagens situasjon. Likevel er store deler av området allerede delvis utbygd i dag, og en utvidelse i dette området kontra å ta i bruk urørt landskap vurderes å være fordelaktig. Det skal heller ikke bygges høyere enn det som allerede er etablert på området.

Indirekte virkninger

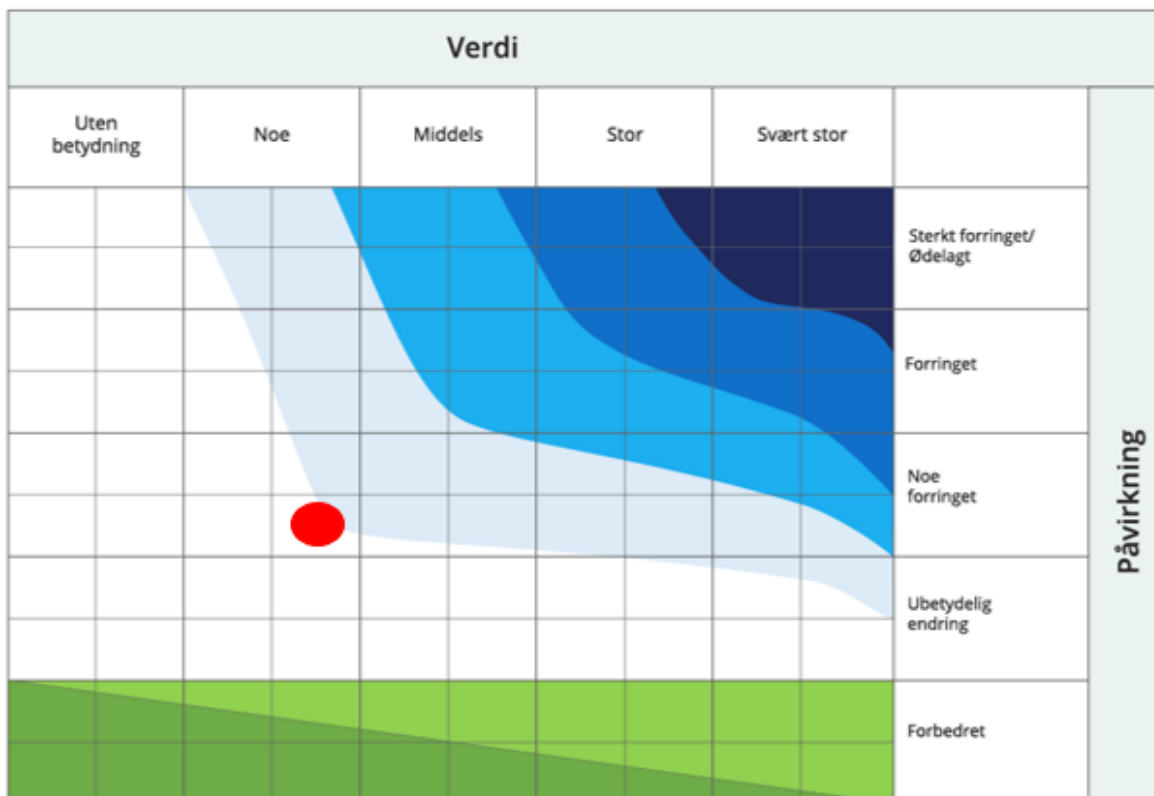
Etablering av næringsområder kan generelt gi økte klimagassutslipp og/eller påvirke friluftsområder, natur- og kulturmiljøer. Ift. klimagassutslipp etc. i dette tilfellet hjemler planen et næringsområde, men flere deler av arealet er allerede utbygd og driftes i dag. Utvidelse/samløkalisering av næringsarealer vurderes i utgangspunktet positivt. For påvirkning av friluft- og naturområder vises til hhv. KU for friluftsliv og KU for naturmangfold. For kulturpåvirkning vises til planbeskrivelse.

4.2 Vurdering av konsekvenser for landskap

Delområde A - Sandstrand/Tovikstranda:

Delområde B - Tovik/Renså:

For en samlet vurdering av resultatene fra konsekvensviftene og begrunnelsen for konsekvensgrad se kap. 7. Samlet vurdering. Her begrunnes den samlede konsekvensgraden, og hva som skiller utbyggingsalternativet fra nullalternativet.

4.3 Oppsummering – påvirkning og konsekvens

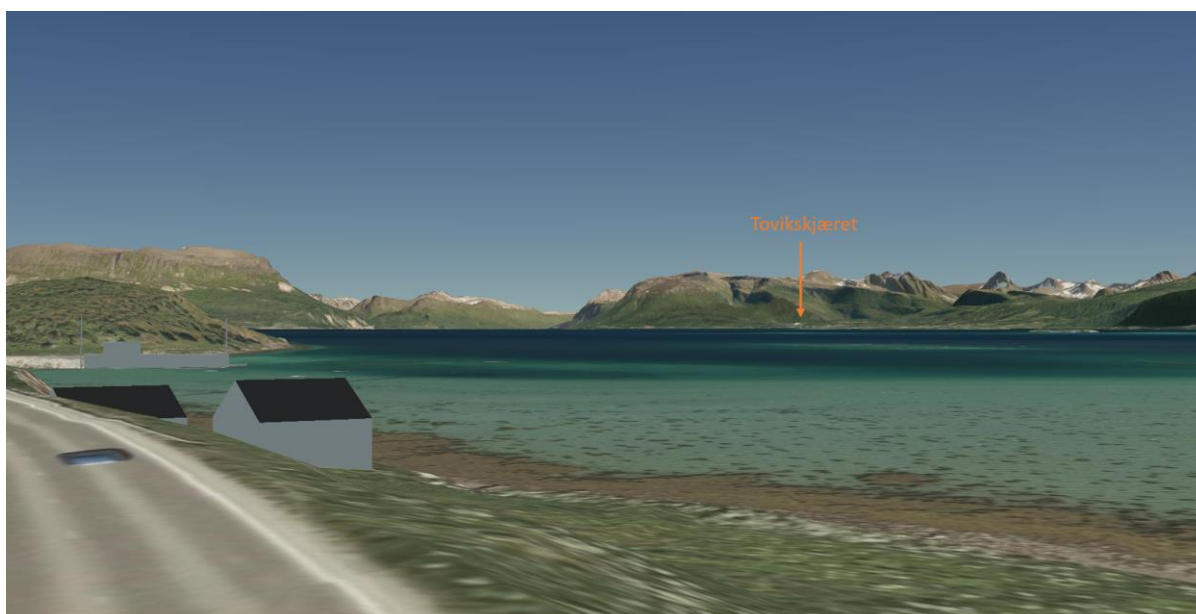
Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
A - Sandstrand/Tovikstranda	Noe	Noe forringet	- Noe miljøskade
B - Tovik/Renså	Noe	Noe forringet	0/- Ubetydelig miljøskade/ Noe miljøskade

Figur 4-1. Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for delområdene.

5 Fjernvirkninger

Figur 5-1. Utklipp fra kommune kart.com. Bearbeidet av Norconsult. Viser avstander til planområdet i luftlinje fra Sørvik/Melvik (12 km), Harstad/Trondenes (18,5 km) og Sørrollnes (4 km).

Figur 5-2. Utklipp fra kommune kart 3D. Bearbeidet av Norconsult. Viser utsikt fra Sørvik/Melvik (12 km). Eks. silo skimtes såvidt i det fjerne.

Figur 5-3. Utklipp fra kommune kart 3D. Bearbejdet av Norconsult. Viser utsikt fra fergeleiet på Sørrollnes (4 km). Eks. silo er synlig midt i bildet på andre siden av fjorden.

Som utklippene viser ligger planområdet svært eksponert/synlig i landskapet ytterst på et skjær/nes. Avstand til nærliggende landarealer er likevel stor, og endringer som planforslaget legger opp til vil derfor knapt være synlig herfra. Tiltakene kan bli synlig for de som ferdes i båt og ser planområdet fra sjøsiden, men det mest fremtredende vil likevel bli eksisterende silo.

6 Anleggsfasen

Den største midlertidige påvirkningen (støy, støv etc.) i anleggsfasen vil følgende stå for:

1. Masseuttaket i byggegropen, dvs. i forbindelse med klargjøring av NÆ3
2. Utfylling av sjøarealer på NÆ2

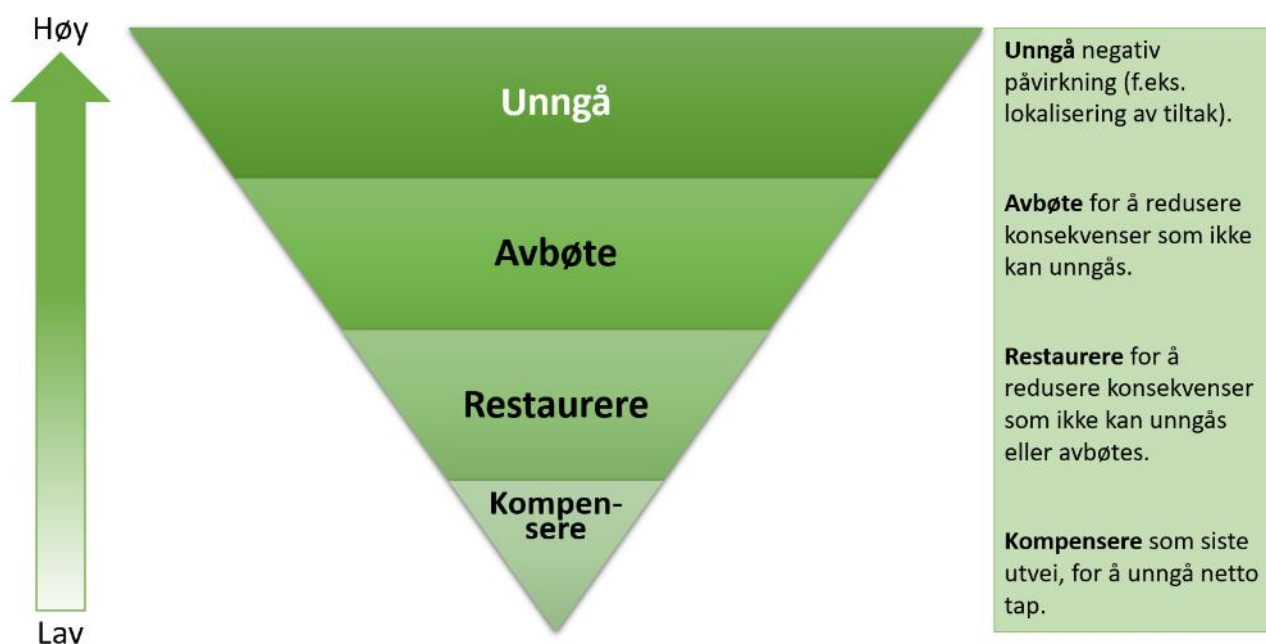
I tillegg vil etablering av internveger og klargjøring av byggeområder medføre en del påvirkning i anleggsfasen.

Det må regnes med noe anleggstrafikk på fylkesvegen i anleggsfasen. Dette kan muligens medføre noe trafikale forstyrrelser på offentlig veg i området. Men det er etablert adkomst til området i dag og arbeidet vil skje internt på området slik at arbeidene for det meste vil kunne skje uten de helt store forstyrrelsene for de som ferdes langs offentlig veg.

Masseuttaket/byggegroppen og utfyllingen i sjø/etablering av nytt næringsareal blir et markant landskapsinngrep i anleggsfasen og i årene som følger. I aktiv anleggsfase kan det også være behov for noe mellomagringsareal for masser, selv om mesteparten av massene som tas ut på NÆ3 skal benyttes til utfyllingen på NÆ2. Dersom det blir aktuelt kan det mulig også følge noe støy og støv med dette.

7 Skadereduserende tiltak

Planlagte tiltak er vurdert å ha noe negativ konsekvens for landskap. På bakgrunn av eksisterende forhold og tiltakets arealbehov og volumer, høyder og generell utforming, ansees det ikke mulig å gjennomføre skadereduserende tiltak som vil endre den totale konsekvensgraden for landskap/at en kan unngå negativ påvirkning. Likevel nevnes det under noen mulig skadereduserende tiltak, (avbøtende, ref. figur 7-1) som kan bidra til å dempe/redusere den visuelle påvirkningen på landskapet noe.

Figur 7-1. Illustrasjon av tiltakshierarkiet som skal sikre at negative konsekvenser først og fremst unngås, deretter avbøtes, restaureres og som siste utvei kompenseres (KMD Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet).

Tiltakenes største visuelle utfordringer skapes av planering/masseuttak av terreng og ny utfylling i sjø. Nye bygningsvolumer vil også tilkomme på området. Foreslått tillatt makshøyde på bygninger på 10-15 meter vil bidra til at tiltakene tilpasser seg eksisterende terreng/silhouetter, men tiltakene vil uansett bli et godt synlig element fra sjøsiden og Renså. Dersom man trapper høyden på byggene noe ned mot sjøen vil silhuettvirkningen ivaretas bedre.

Utsikt fra nærliggende fritidsbolig mot planområdet vil påvirkes i noe grad. Planlagt vegetasjonsskjerming/buffersone mot fritidsboligen og fylkesvegen vurderes som et godt grep for å dempe redusere opplevelsen/intrykket av stort næringsområde. Fritidsboligen beholder i alle tilfeller uhindret utsikt mot sjøen i nord/vest retning. Veranda ligger på sørvest siden av fritidsboligen, vendt vekk fra tiltaket.

Gjerder for å sikre byggegrop bør utformes/plasseres slik at det er minst mulig iøynefallende.

Bygningene i området bør få et arkitektonisk uttrykk, materialbruk, volum og høyder som danner en sammenheng og helhet. Gjerne bruk av «grønne» tak eller mørke/naturfargede, ikke-reflekterende tak og vegger. Bygningene bør tilstrebes plassert og utformes slik at de blir minst mulig til visuell sjananse. Refleksjoner i fasader/vindusflater etc. bør søkes unngått.

Man bør også søke å unngå unødvendig belysning/ha en belysningsplan som sikrer minst mulig lysforurensning til omkringliggende arealer både på land og sjøsiden.

8 Samlet vurdering

Samlet konsekvensgrad for landskap:

Delområde	Alternativ 0 - konsekvenser	Alternativ 1 - konsekvenser
A - Sandstrand/Tovikstranda	0	Noe miljøskade (-)
B - Tovik/Renså	0	Ubetydelig (0)
		Noe miljøskade (-)
Samlet vurdering	Ubetydelig konsekvens	Noe negativ konsekvens
Rangering	1	2
Begrunnelse for rangering	Dagens situasjon, uten nye inngrep.	Terrenginngrep og tiltaket.

Figur 8-1. Sammenstilling av konsekvenser.

Kort oppsummering/beskrivelse:

Utbygging av arealene i tråd med det som foreslås i forslag til detaljreguleringsplan for Skjærmarka Næringsområde vurderes samlet sett å gi noe negativ konsekvens for landskapet ved full utbygging. Tiltakene planlegges i et landskap som allerede er preget av næringsutbygging, både med svært høye bygninger og noe utfylling i sjø. Landskapet er ikke definert/ansett som sjeldent forekommende.

Omfanget av utbygging er likevel relativt stort ved full utbygging og den visuelle påvirkningen av bygningenes høyde og volum vil merkes for de som ferdes i området.

Delområde A blir noe mer påvirket, og får dermed også litt større negative konsekvenser enn delområde B. Delområde A er også vektlagt høyest siden det er dette området hvor selve tiltakene finner sted. Her vil all ny næringsbebyggelse komme. For delområde B vurderes konsekvensene et sted mellom ubetydelig (0) og noe (-), alt avhengig av hvor i delområdet en befinner seg. Fra Tovik er ikke planområdet synlig, mens det fra Renså vil være synlig, dog lenger unna.

Konsekvens av utbygging av planområdet som angitt i tiltaksbeskrivelsen vurderes samlet sett til «noe negativ» for fagtema landskap. (Det gjelder også konsekvensene i anleggsfasen.)

Den endelige påvirkningsgraden og konsekvensgraden vurderes ikke å kunne endres av betydning gjennom det videre planarbeidet. anbefalte skadereduserende tiltak som omtalt i kapittel 7 kan likevel dempe visuell påvirkning på landskap noe, men man kommer ikke bort fra at tiltakene vil bli synlige og dermed påvirke fagtemaet.

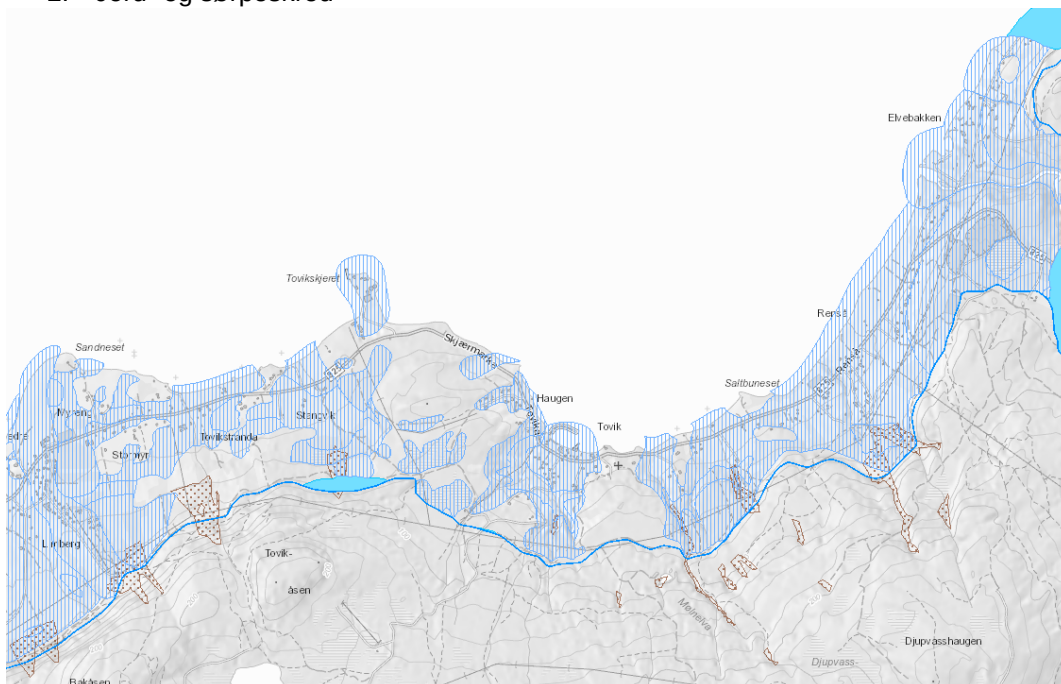
9 Andre hensyn som er relevante for beslutningstaker

9.1 Klimaendringer som kan påvirke fagtema landskap:

1. Havnivå

Stormflo og havnivåstigning for utredningsområdet er beskrevet nærmere i planbeskrivelsen. Hensyn er bla. annet tatt i planbestemmelsene vedr. tillatt gulvhøyde på nybygg.

2. Jord- og sørpeskred

Figur 9-1. Utsnitt fra NVE Atlas

Området er ikke jord- og flomskred(brun)utsatt, men hele arealet ligger under marin grense (blå strek og felter) så utredning av sikker byggegrunn er viktig, og også gjort av Multiconsult for dette planarbeidet. Temaet vurderes i utgangspunktet ikke ytterligere å påvirke landskapsvirkninger.

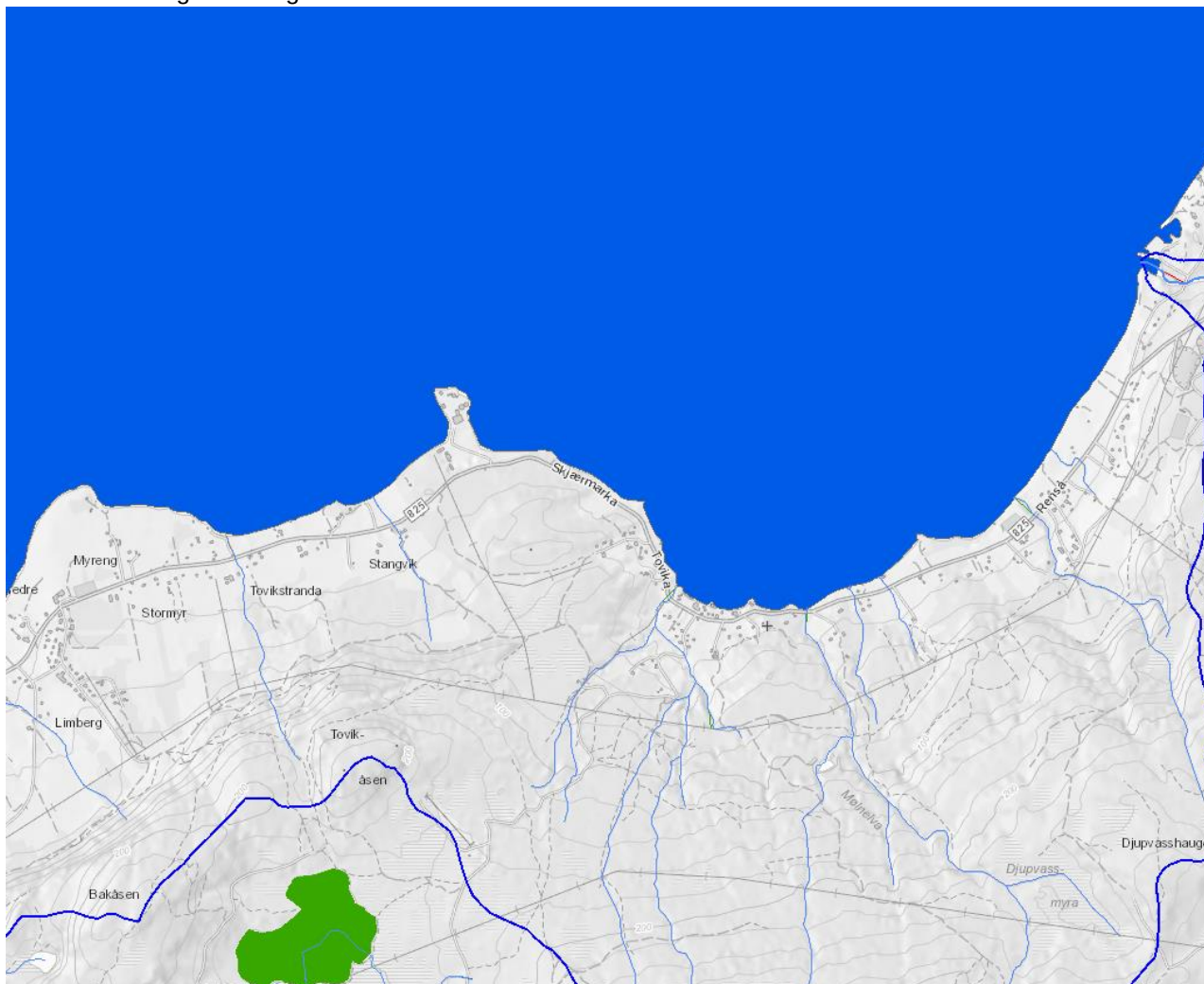
3. Flomsone

Figur 9-2. Utsnitt fra NVE Atlas som viser aktsomhetsområder for flom i lilla.

Aktsomhetsområder flom markert med lilla viser at i de arealene som grenser mot elv/vann må man være obs på evt. flomproblematikk. Men for selve planområdet er det ingen aktsomhetsområder, og planen vurderes ikke å ha betydning for dette temaet.

4. Vann og vassdrag

Figur 9-3. Utsnitt fra Naturbase

To elver som tilhører Skoddebergvassdraget har utløp i fjorden i området. Det er ingen markerte vannforekomster/vatn innenfor utredningsområdet, og selve planområdet berører ingen vann/vassdragsforekomster, så nært som selve Vågsfjorden. Det er viktig at planlagte tiltak ikke påvirker Vågsfjorden negativt i form av forurensning/utslipp etc. Se omtale av forurensning i planbeskrivelsen for planlagt håndtering av dette tema.

5. Varig snø- og isdekke

Planlagte tiltak vurderes ikke å påvirke varig snø- og isdekke.

6. Økologiske forhold, som gjengroing eller endret tregrense

Planlagte tiltak vurderes ikke å påvirke økologiske forhold, gjengroing eller endret tregrense.

9.2 Virkninger i lys av nasjonale miljømål

Norge har 24 nasjonale miljømål (miljostatus.no), og; miljømål nummer 1.3: «et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner» er spesielt viktig å vektlegge i vurderingen av landskap.

Nasjonale mål for landskap inngår primært i formålsparagrafer og bestemmelser i:

Europarådets landskapskonvensjon,

Artikkel 3

Målene med denne konvensjon er å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap og å organisere samarbeid mellom partene.

Plan- og bygningsloven;

§ 3-1. Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven

b) sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer

Kulturminneloven;

§ 1. Lovens formål.

«Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning ...»

Naturmangfoldloven;

§ 1. (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Stortingsmeldinger om kulturmiljø og naturmangfold, Meld St. 16 (2019-2020) og Meld.St. 14 (2015-2016):

Nasjonalt mål 3

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk. Målet understreker at et mangfold av kulturminner, kulturmiljøer og landskap skal tas vare på som ressurser og grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

Sett opp mot nasjonale miljømål for landskap vurderes ikke planen/tiltakene å gå på bekostning av disse/umuliggjøre oppnåelse av uttalte mål. Mesteparten av planområdet er regulert/utbygd i dag. Landskapet i dette området har ingen spesiell verdi, det er gjort tiltak som sørger for å ivareta naturreservat og registrert kulturminne berøres ikke. Det vil fortsatt være tilgang til vatnene for publikum/fugletittere osv.

9.3 Miljøverdier av nasjonal og vesentlig regional interesse

Hvilke landskap som er av nasjonal og vesentlig regional interesse fremkommer av Rundskriv: Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis, T-2/16, kapittel 3.9: Kulturhistoriske verdier og naturmangfoldverdier knyttet til landskap

Innsigelse skal vurderes når planforslaget vil komme i konflikt med:

- Verdensarvområder (Bergstaden Røros, Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap – Geirangerfjorden, Nærøyfjorden og Industrieren Rjukan-Notodden).
- Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA), jf. kartlag i Askeladden.
- Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer, jf. NB!registeret.
- Helhetlige kulturlandskap av nasjonal eller vesentlig regional interesse, herunder utvalgte kulturlandskap i jordbruket, jf. Naturbase.
- Landskap kartlagt etter NiN av nasjonal eller vesentlig regional verdi, der slik verdsetting foreligger.
- Landskap der de samlede kulturhistoriske verdiene og naturmangfoldverdiene vurderes å utgjøre en miljøverdi av nasjonal eller vesentlig regional interesse.

Planforslaget eller tiltaket er ikke i konflikt med noen av disse landskapene.

9.4 Samlede virkninger:

Samlede virkninger for fagtema landskap for dette planforslaget vurderes å være noe negative – sett i lys av allerede utbygde arealer og allerede godkjente og oppførte tiltak i området. De nye tiltakene som hjemles i dette planforslaget (byggegrop, utfylling i sjø og næringsbebyggelse) forholder seg relativt godt til landskapet mtp. utforming og høyder. Deler av planområdet er tatt i bruk allerede (med næringsbebyggelse og noe

utfylling), og er ikke å regne som uberørte arealer. Spesielt den høye siloen som finnes på området i dag er visuelt forstyrrende i landskapssammenheng.

Landskapet i området er ikke vurdert å være verken spesielt sjeldent eller verdifullt regionalt/nasjonalt. Det er allerede gjort store landskapsinngrep i området. Landskapsvirkningene er vurdert til «noe negative», og utslagsgivende for det er i hovedsak arealbeslag/omfanget av ny utbygging, byggegropen og utfylling i sjø.

Det er kun landskap på landsiden som er vurdert. Tiltakene (utfyllingen) vil påvirke landskapet under havoverflaten, men da dette ikke er visuelt synlig, eller registrert viktig kulturhistorisk er det ikke vurdert i denne utredningen.

Utredningsområdet vurderes landskapsmessig å ha en akseptbar tålegrense for de tiltak som søkes hjemlet i dette planforslaget, og er uten spesielle konflikter med nasjonale forvaltningsmål for landskap.

9.5 Usikkerhet

Utredningen er gjort på bakgrunn av eksisterende informasjon i databaser, planer etc., men mangler direkte samtaler/kontakt med lokalbefolkning og deres opplevelse av landskapet. Hvorvidt det ville fremkommet noe av betydning for endelig resultat er usikkert, men vurdert som mindre sannsynlig. Det, i kombinasjon med at det her er snakk om utvidelse av et område som allerede er sterkt preget av utbygging, førte til at slik kontakt/intervjuer heller ikke ble prioritert ifm. denne utredningen.

Endelig bruk av alle arealer er heller ikke helt låst. Dermed kan de tiltakene som pr. i dag vurderes som mest sannsynlig og en beskriver påvirkningen av landskapet for, endre seg noe før områdene bygges ut, og dermed også endre noe på den reelle påvirkningen til slutt. Utredningen er gjort på et overordnet nivå, og blir dermed noe generell, men er gjort etter beste evne på bakgrunn av tiltaksbeskrivelse i kap. 1.

10 Kilder

Plandokumenter

Norconsult (2021). *Detaljregulering Skjærmarka Næringsområde*. Fastsatt 28.04.2021.

Publikasjoner og veiledere

Klima- og miljøverndepartementet (KMD). *Meld. St. 14 (2015-2016), Melding til Stortinget. Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold.*

Miljødirektoratet (2022). *Veileder M-1941, Konsekvensutredninger for miljø og klima*
www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger

Riksantikvaren (2018). *Rapport: Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms.*

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) (2016) «Havnivåstigning og stormflo»

Statens vegvesen ved Vegdirektoratet (2018) «Håndbok V712 – Konsekvensanalyser»

Nettsider:

Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune sine kartsider, www.nordlandsatlas.no

Kommunekart for div. kartutsnitt [Kommunekart](#)

Kommunekart i 3D for 3D-bilder av delområder, [Kommunekart 3D](#)

Miljødirektoratets Veileder M-1941 [Landskap - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Miljødirektoratets Naturbase, www.naturbase.no

Miljødirektoratets Miljøinformasjonsside, www.miljostatus.no

Miljødirektoratets Kartportal Natur i Norge, <http://nin.miljodirektoratet.no/>

NVE Atlas: [NVE Atlas](#)

Riksantikvarens Kulturminnesøk, [Hjem - Kulturminnesøk \(kulturminnesok.no\)](#)

Annet:

Planvarsel for detaljregulering for Skjærmarka Næringsområde

Opplysninger fra oppdragsleder

Rundskriv: Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis, T-2/16,

Bilder:

Norconsult har tatt alle bilder som ikke er direkte kreditert i bildetekst. Illustrasjonsbilder i kap. 1 og 4 er det også Norconsult som har utarbeidet.